

PO RAAD

Jaarverslag 2009

Investeren in goed onderwijs
en goed bestuur

Jaarverslag 2009

Investeren in goed onderwijs
en goed bestuur

Inhoud

Voorwoord	5
1 De sector in beeld	7
2 Kwaliteit en maatwerk	11
3 Passende voorwaarden	16
4 De vereniging	21
5 De toekomst	26
Bijlagen	
Samenvatting jaarrekening	32
Evaluatie van de doelen 2009	34
Verslag van de Raad van Toezicht	36

Voorwoord

Het jaar 2009 ligt al weer even achter ons. Toch zit het nog vers in ons geheugen. Het is een turbulent jaar waarin het kabinet – als gevolg van de economische crisis – fikse bezuinigingen aankondigt op basis van maatschappelijke heroverwegingen. Bezuinigingen die ook het onderwijs kunnen treffen. De PO-Raad stelt alles in het werk om deze plannen te beïnvloeden. Ons uitgangspunt: goed onderwijs voor ieder kind. Kinderen vormen het fundament onder onze samenleving. De kwaliteit van het onderwijs is bepalend voor de rest van hun leven. En voor de toekomst van Nederland. Daarin moeten we investeren.

De PO-Raad bestaat nu twee jaar. Als sectororganisatie voor het primair onderwijs behartigen we de gemeenschappelijke belangen van de besturen in het basisonderwijs en het speciaal (basis)onderwijs. Vorig jaar hebben we op verschillende terreinen flinke stappen gezet. We representeren nu 61 procent van de schoolbesturen. Deze schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor ruim 6.000 scholen (van de 7.500) en 1,35 miljoen leerlingen (van de 1,66 miljoen). Dat vergroot onze slagkracht. Eén sector, één geluid is veel meer dan een slogan. Het is een belofte en een doelstelling: ons doel is om de hele sector te vertegenwoordigen met alle verscheidenheid in grootte, pedagogische uitgangspunten en denominatie. We vinden elkaar op het uitgangspunt: goed onderwijs voor elk kind. De PO-Raad is gesprekspartner voor ministerie, politiek, sociale partners, ouderorganisaties en andere belangorganisaties in het onderwijs. We werken nauw samen met de WEC-Raad, AVS en andere sectororganisaties op diverse dossiers. Daarnaast maakt de samenwerking met partners buiten het onderwijs ons sterker. Denk aan organisaties in de kinderopvang, de bouw- en de zorgsector. Daarbij is de PO-Raad – ook door onze groei – steeds meer dé stem van het primair onderwijs naar de pers en het publiek.

Onze inspanningen in 2009 hebben vruchten afgeworpen. Zo is er na intensief overleg met onze leden een code *Goed bestuur* vastgesteld. Veel projecten op het gebied van taal, rekenen en opbrengstgericht werken zijn gestart. Uiteindelijk resulteren die in een betere onderwijskwaliteit. Daarnaast hebben we effectieve instrumenten ontwikkeld waarmee we het aantal zeer zwakke scholen kunnen terugdringen. De PO-Raad heeft ook gepleit voor extra geld voor het binnenklimaat. Met succes, want er is 100 miljoen euro beschikbaar gekomen. En we investeren flink in informatievoorziening en een toolbox rond de functiemix. Dit is slechts een kleine greep uit onze activiteiten en resultaten. In dit jaarverslag kunt u lezen wat we precies gedaan en bereikt hebben.

Natuurlijk hebben we ook nog wensen en doelen. Daarom kijken we in hoofdstuk 5 vooruit. Wat zijn onze plannen en ideeën? Hoe kunnen we het primair onderwijs verder versterken? We willen graag dat de leraren, het team, de schoolleiders en de schoolbesturen zich verder kunnen professionaliseren. Daar hoort een toereikende basisbekostiging bij. En we willen vaart maken met de bestemmingsbox, goede huisvesting, uitstekende opleiding voor leraren en goed onderwijs voor elk kind.

Aan de basis van ons werk staan de leerlingen. Zij krijgen in het primair onderwijs een sleutel voor hun verdere leven. Deze sleutel moet hun de maximale toegang geven tot toekomstmogelijkheden. Daarom benadrukken wij de noodzaak: wees wijs, investeer in goed onderwijs.

Bestuur PO-Raad

Kete Kervezee, voorzitter

Simone Walvisch

René van Harten

Gerard van der Borg, directeur Attendiz:

'Passend onderwijs verdient veel aandacht'

Gerard van der Borg, directeur van Attendiz, een fusieorganisatie van cluster 2, 3 en 4 scholen met zo'n 2.500 leerlingen, is lovend over de PO-Raad. Hij noemt de organisatie een aanwinst voor het primair onderwijs. 'Voor het héle primair onderwijs. En daar valt natuurlijk ook het speciaal onderwijs onder.'

'De PO-Raad is voor ons een welkome partner'. Zo begint Gerard van der Borg zijn verhaal. 'Voor het primair onderwijs – en met name ook het speciaal onderwijs – is de PO-Raad een aanwinst. Omdat de versnippering wordt tegengegaan. In het verleden spraken de verschillende besturenorganisaties allemaal met politiek, overheid en stakeholders. Met de komst van de PO-

'Speciaal onderwijs gaat in de toekomst misschien "op slot"'

Raad kan het primair onderwijs met één mond spreken. Er is nu één partij die namens het gehele primair onderwijs de gesprekken voert.' Van der Borg ziet het belang van de PO-Raad voor het speciaal onderwijs, de sector waarin hij zelf werkzaam is. 'De PO-Raad moet

de belangen van scholen, leerlingen en ouders voor het voetlicht brengen. Het is hierbij heel belangrijk om ook het speciaal onderwijs mee te nemen. Daar was ik in het begin wel een beetje bang voor. Raakt het speciaal onderwijs niet ondergesneeuwd bij de PO-Raad? Worden wij nog wel gezien? Maar ik heb er inmiddels wel vertrouwen in dat dit goed komt.'

Hoog op politieke agenda

Ook in de dagelijkse praktijk is hij te spreken over de dienstverlening van de PO-Raad. 'Ik maak gebruik van hun website. Die is duidelijk en helder. Er staat bovendien veel relevante informatie op. We maken bijvoorbeeld gebruik van het werkboek over de functiemix.' Als het aan Van der Borg ligt, moet de PO-Raad de komende jaren gaan inzetten op de vormgeving van het passend onderwijs. 'Ik preek natuurlijk voor eigen parochie, maar het gaat hier echt om een belangrijk thema. Omdat het speciaal onderwijs aan meer leerlingen opvang biedt dan de overheid wenselijk vindt, bestaat er een reële kans dat dit in de toekomst op slot gaat. Het zal dan heel moeilijk worden om passend onderwijs vorm en inhoud te geven. De PO-Raad moet dit thema op de politieke agenda zetten, om zo te voorkomen dat het draagvlak voor passend onderwijs verdwijnt. Een mooie uitdaging.'

Divers, kleinschalig en bescheiden. Dat zijn de belangrijkste kenmerken van het primair onderwijs. Tegelijkertijd is het de grootste onderwijssector. Een sector waarin door de grote variëteit veel te kiezen valt. Waar het belang van het kind voorop staat en leraren, directeuren en schoolbesturen vooral daar op focussen.

In 2009 telt Nederland bijna zeventuizend basisscholen die vrijwel allemaal midden in een wijk staan en daarmee een belangrijke buurtfunctie vervullen. Gemiddeld zitten op één basisschool 221 leerlingen. Daarnaast zijn er in 2009 ruim 300 scholen voor speciaal basisonderwijs en ruim 300 scholen voor speciaal onderwijs. In totaal volgen 1,6 miljoen leerlingen dagelijks onderwijs op deze scholen. Het primair onderwijs is een belangrijke sector – bepalend voor de toekomst van elke kind – die volop in ontwikkeling is. De PO-Raad maakt zich ook in 2009 sterk voor een stevige positie van het basisonderwijs en het speciaal onderwijs. Door een helder geluid te laten horen in Den Haag, contacten aan te gaan met strategische partners en door schoolbesturen op allerlei manieren te ondersteunen, toe te rusten en met elkaar te verbinden.

Positionering van de sector

De PO-Raad werkt in 2009 hard aan de positionering van de sector. Een van de concrete opbrengsten is een eerste eigen beleidsagenda voor het primair onderwijs met de titel *Goed onderwijs voor elk kind*. We formuleren in de beleidsagenda verschillende beleidsdoelen. De agenda gaat uit van eigen verantwoordelijkheid van de sector en schetst een samenhangende visie op het basisonderwijs en speciaal onderwijs. Overheidsbeleid is niet leidend, maar de politiek-maatschappelijke context speelt wél een belangrijke rol. De PO-Raad groeit, waardoor de positie van de sector ook steviger wordt. We kunnen als representatieve sectororganisatie één geluid laten horen namens de schoolbesturen. Daarnaast gaat de PO-Raad allianties aan met strategische partners zoals de kinderopvang of brancheverenigingen in de bouwsector. Meer hierover kunt u lezen in hoofdstuk 4.

Politiek en maatschappij

In 2009 kondigt het kabinet de eerste bezuinigingen aan. Het kabinet spaart het primair onderwijs niet. Volgens staatssecretaris Dijkema kunnen scholen nog bezuinigen op bestuur en management. De politieke sturing die hier vanuit gaat, staat haaks op de uitgangspunten van lumpsum en goed schoolbestuur. De bezuiniging gaat hoe dan ook ten koste van het primair proces, is het geluid uit de sector. Het primair onderwijs komt daarmee in een spagaat terecht. Aan de ene kant zit de sector middenin een cultuuromslag en wordt er hard gewerkt aan verdere professionalisering. Concreet betekent dit dat op alle niveaus binnen het primair onderwijs aandacht is voor verbetering van onderwijskwaliteit. De PO-Raad steunt haar leden bij het vergroten van de opbrengsten en de versterking van de bestuurlijke kracht. Een doelmatige inzet van middelen hoort daar natuurlijk bij. Aan de andere kant grijpt de overheid in de aansturing van de kwaliteitsverbetering in. Bezuiniging op bestuur en management is funest, omdat het primair proces ondersteuning verdient door goed schoolbestuur en beheer.

De PO-Raad voert in oktober 2009 namens de sector gesprekken in Den Haag. Ook met de staatssecretaris. Tijdens het begrotingsdebat in de Tweede Kamer blijkt dat er inhoudelijk veel steun is voor ons standpunt. Toch resulteert dit niet in een aanpassing van de begroting. De PO-Raad gaat door met constructieve acties en organiseert onder meer een enquête onder leden. De uitslag toont aan dat de bezuinigingsmaatregel, samen met bezuinigingen van gemeenten, zeker zijn weerslag heeft op het primaire proces.

Kleine scholen, daadkrachtige besturen

Feit is dat het primair onderwijs bezig is met een inhaalslag. Het is binnen het onderwijs de laatste sector die grotere autonomie krijgt. Het belang dat de Tweede Kamer en het kabinet in 2009 hechten aan de 'menselijke maat in het onderwijs' deelt de PO-Raad. Tegelijkertijd zijn de zorgen over het ontbreken van een menselijke maat nauwelijks van toepassing op het primair onderwijs. Basisscholen zijn 'kindnabij', kleinschalig en toegankelijk. Slechts een klein percentage van de scholen valt onder een groter schoolbestuur. Van de 1.200 schoolbesturen bedient 46 procent één school; 20 procent 2 tot 5 scholen; 10 procent 6 tot 9 scholen; 18 procent 10 tot 20 scholen en slechts 5 procent meer dan 20 scholen. Deze cijfers geven aan dat bijna de helft van de Nederlandse schoolbesturen in het primair onderwijs één school bestuurt. Er is in de sector geen sprake van een overbodige managementlaag. Grotere schoolbesturen zetten de lumpsumbekostiging effectief in voor verdere professionalisering. Kwaliteitsbewaking, scholing, het beheer van het geld, de jaarrekening (de accountant) en financiering van gebouwen maken deel uit van het takenpakket. Grotere schoolbesturen zorgen er bovendien voor dat de aangesloten scholen de gewenste en vereiste (betaalbare) kwaliteit leveren.

Tegelijkertijd doen schoolbesturen er alles aan om kleinschaligheid voor leerlingen en ouders te waarborgen en diversiteit te garanderen. Om het betaalbaar en professioneel te houden, vereist dit soms een grootschaligere organisatie. In oktober 2009 verzet de PO-Raad zich daarom tegen een wetsvoorstel voor een fusietoets. De fusietoets brengt voor het primair onderwijs een bureaucratische last met zich mee die onnodig en contraproductief is. Volgens de PO-Raad doet het voorstel geen recht aan de noodzaak om de bestuurlijke kracht in het primair onderwijs te versterken. Bovendien biedt de wet Medezeggenschap al voldoende garanties voor draagvlak en zorgvuldige procedures. De inspanningen van de PO-Raad leiden ertoe dat de fusietoets alleen verplicht is voor basisscholen die na samenvoeging meer dan 500 leerlingen tellen en voor besturenfusies waarbij meer dan 10 basisscholen zijn betrokken. De Eerste Kamer moet nog instemmen met het wetsvoorstel.

Goed bestuur

In 2009 komt de PO-Raad tot een code *Goed bestuur*. De code is geen doel op zich, maar draagt bij aan goed onderwijs voor ieder kind. Meer autonomie, deregulering en decentralisering brengen andere verantwoordelijkheden met zich mee. Dat geldt ook voor het

Marten Roorda, CEO Cito

Er zijn nauwe contacten tussen de PO-Raad en Cito. Zo onderzoeken we momenteel samen of de eindtoets basisonderwijs later in het jaar kan plaatsvinden. De PO-Raad agendeert dit soort zaken, mede gevoed door het werkveld. Cito werkt mee aan het onderzoek, maar bewaakt daarbij scherp functie en doel van de eindtoets. Wat Cito en de PO-Raad verbindt is de handhaving van de kwaliteit van het primair onderwijs. Daarom zijn we beiden ook direct betrokken bij de nieuwe referentieniveaus taal en rekenen en de

overdracht van leerlinggegevens bij de overstap naar voortgezet onderwijs. Er is mede met dank aan het leerlingvolgsysteem en de citotoetsen een schat aan toets- en evaluatiegegevens in het primair onderwijs. Ik zie het als een gezamenlijke uitdaging voor Cito en de PO-Raad om deze gegevens goed te leren interpreteren en gericht in te zetten voor de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen. Ook kunnen we deze kennis gebruiken voor deskundigheidsbevordering bij individuele leraren.

groeïende aantal maatschappelijke opgaven waar het primair onderwijs – scholen en schoolbesturen – voor staat.

We starten in 2009 het project *Goed bestuur* met een verkenning. Deze levert informatie op over de bestuurlijke stand van zaken in het primair onderwijs. De verkenning vormt de basis voor twee vruchtbare werkconferenties die plaatsvinden in november 2009. Tijdens deze conferenties bespreken bestuurders de belangrijkste dilemma's en principes bij goed schoolbestuur.

De code biedt ontwikkelingsperspectief, schrijft niet voor maar stimuleert. Al deze activiteiten leveren een breed gedragen code *Goed bestuur primair onderwijs* op die de leden in januari 2010 vaststellen.

Cécile Servaes, bestuursvoorzitter Catent: 'Juist nu investeren in professionals'

Catent is met ruim dertig scholen en zo'n vijfduizend leerlingen actief in Friesland, Drenthe, Overijssel en Gelderland. De meeste aangesloten scholen hebben een katholieke oorsprong, maar Catent omvat ook een oecumenische school en instellingen voor speciaal basisonderwijs. Het motto van Catent is 'ontwikkelen met passie'.

Als voorzitter van het driehoofdige bestuur van Catent heeft Cécile Servaes een uitgesproken mening over het belang van kwalitatief hoogstaand basisonderwijs. Servaes: 'Het is goed dat we nu met de PO-Raad een klankbord hebben dat, met één gezicht, de belangen van het primair onderwijs behartigt.' Wel mag de PO-Raad zich wat Cécile Servaes betreft nog meer roeren richting Haagse politiek. 'Maar daarvoor krijgt de PO-Raad de komende tijd volop de gelegenheid,' denkt Servaes. 'De bezuinigingen die ons nu boven het hoofd hangen, kunnen gewoon niet! Het scheelt ons miljoenen, zo'n 2,5 tot 3 procent minder. En dat terwijl we juist nu moeten investeren in professionals. We zijn al te ver afgeleden.'

Kwaliteitsbewustzijn

Servaes juicht het toe dat de PO-Raad zich in 2009 met het programma *Goed worden en goed blijven* richtte op de besturen van zwakke scholen. 'Je bent zo sterk

als je zwakste schakel. Het is dan ook goed dat de PO-Raad breed inzet op professionalisering en het kwaliteitsbewustzijn in het onderwijs. Het hoeft niet alleen maar "gezellig" te zijn op school. Als je scholen op een bedrijfsmatige manier wilt besturen dan horen daar ook managementrapportages bij waarin kwalitatief en kwantitatief harde noten worden gekraakt.

'Het hoeft niet alleen maar gezellig te zijn op school'

Terugkoppeling daarvan naar het veld is niet altijd leuk, maar uiteindelijk word je er wel samen beter van.' De PO-Raad heeft in zijn korte bestaan al een behoorlijk draagvlak weten te creëren, zo vindt ook Cécile Servaes. 'Maar de PO-Raad is ook nog zoekende en worstelt bijvoorbeeld met de besturen van kleinere scholen, die meestal uit vrijwilligers bestaan. Ook de eerste vrijage van de PO-Raad met de AVS vind ik geen goede zaak. Blijf bij je doelgroep, denk ik dan. Inzetten op kwalitatief hoogstaand onderwijs is ontzettend belangrijk. Daarin kan de PO-Raad als belangenbehartiger echt iets betekenen.'

Goed onderwijs voor ieder kind. Dat is de inzet van het primair onderwijs én van de gezamenlijke kwaliteitsagenda *Scholen voor morgen* (2007-2011). In goed overleg is deze agenda in 2007 vastgesteld door staatssecretaris, vakbonden en de voorgangers van de PO-Raad.

Onder verantwoordelijkheid van de PO-Raad zijn in 2009 flinke stappen gezet. Belangrijkste onderwerpen op de kwaliteitsagenda zijn: het versterken van het taal- en rekenonderwijs, het weer op niveau krijgen van zeer zwakke scholen, excellentie en opbrengstgericht werken. Daarnaast hebben we een begin gemaakt met het dichter bij de school brengen van onderzoek en ontwikkeling, het verlengen van de onderwijstijd door het verplaatsen van de eindtoets en de ontwikkeling van passend onderwijs.

Succesvolle projecten

Onderwijskwaliteit is kwaliteit voor ieder kind. Op alle fronten werkt het primair onderwijs aan deze kwaliteit. Onder verantwoordelijkheid van de PO-Raad voert het Projectbureau Kwaliteit (PK) verschillende onderdelen van de kwaliteitsagenda uit. Taal en rekenen spelen hierin een grote rol. De PO-Raad kiest de insteek 'leren van elkaar' en ondersteunt daarmee direct de scholen. Een aanpak die in zeer goede aarde valt: meer dan 2.000 scholen participeren in een van de projecten die het Projectbureau organiseert.

Bij de plannen die schoolbesturen en scholen maken, krijgen ze feedback van experts die de PO-Raad selecteert. Scholen worden uitgedaagd opbrengstgericht te werken: dat betekent in elk geval meten, vergelijken en reflecteren. De subsidie van het ministerie van OCW voor uitvoering van de kwaliteitsagenda komt grotendeels rechtstreeks bij de scholen terecht en voorziet zo in de behoefte van scholen om het onderwijs een kwaliteitsimpuls te geven. Het resterende geld gaat naar deskundige projectleiders, betrokken experts, conferenties, kennisdeling (websites) en andere handreikingen. Er vinden in 2009 onder meer twee landelijke conferenties over de voortgang van de kwaliteitsagenda plaats. De belangstelling

is overweldigend: het aantal aanmeldingen overstijgt het aantal plaatsen. De PO-Raad onderhoudt in 2009 www.schoolaanzet.nl. De website bevat alle mogelijke informatie over de speerpunten uit *Scholen voor morgen*.

Taal en rekenen

Naast concrete projecten ondersteunen we schoolbesturen op andere manieren bij de verbetering van het taal- en rekenonderwijs. In 2009 organiseert het Projectbureau in drie regio's taal- en rekenconferenties. Ook deze conferenties worden overtekend. We faciliteren verbetertrajecten en zetten in 2009, samen met EDventure, de Landelijke Pedagogische Centra en Kennisnet, www.allescholeninbeweging.nl op. Met *Alle scholen in beweging* wil de PO-Raad het delen van kennis die is opgedaan in taal- en rekenpilots bevorderen. De 5.000 scholen die niet mee kunnen doen aan een van de projecten, krijgen zo toch informatie mee. Ze kunnen via de site profiteren van ervaringen en goede voorbeelden opzoeken. Schoolbesturen kunnen met vouchers tevens ondersteuning aanvragen bij reken- en taalexperts. *Alle scholen in beweging* gaat in najaar 2009 van start en loopt in 2010 door.

Januari 2009 brengt de PO-Raad de publicatie *Iedereen kan leren rekenen* uit, met de belangrijkste aandachtspunten voor goed rekenonderwijs. De PO-Raad blijft daarnaast in 2009 op beleidsniveau meepraten over taal en rekenen. Bijvoorbeeld over de invoering van referentieniveaus. Eind 2008 adviseerden we de staatssecretaris over de referentieniveaus en benadrukten het belang van het lerend vermogen van leerlingen en leraren in deze nieuwe aanpak. Een advies dat de staatssecretaris ter harte neemt bij de verdere invoering van de referentieniveaus. Aan de basis van het advies stond een veldraadpleging. Daarbij blijft de

2 | Kwaliteit en maatwerk

PO-Raad schoolbesturen in 2009 wijzen op het nut en de noodzaak van de referentieniveaus. Kinderen moeten deze basisvaardigheden verwerven. Alleen zo kunnen kinderen later goed functioneren in onze samenleving.

Opbrengstgericht werken en leiderschap

Met twintig regionale conferenties over opbrengstgericht werken, zet de PO-Raad dit thema in 2009 hoog op de agenda. Opbrengstgericht werken betekent focussen op resultaten. Dit beperkt zich niet tot toetsresultaten; het observeren van leerlingen en het nakijken van werk horen er ook bij. In de loop van 2009 komt er geld vrij voor leiderschapsprojecten waarmee de PO-Raad het programma *Opbrengstgericht leiderschap* kan starten. De belangstelling vanuit de schoolbesturen is zo groot, dat we het project in omvang moeten verdubbelen: 78 schoolbesturen doen mee. Met *Opbrengstgericht leiderschap* kunnen schoolbesturen de kwaliteit van het onderwijs duurzaam verbeteren.

Zeer zwakke scholen

In 2009 ontwikkelt de PO-Raad verschillende activiteiten voor schoolbesturen van (zeer) zwakke scholen onder de naam *Goed worden en goed blijven*. Doel: het aantal zeer zwakke scholen én de periode dat scholen zeer zwak zijn halveren. Onze aandacht gaat eerst uit

naar het analyseren van problemen en mogelijkheden van scholen die het predicaat zeer zwak krijgen. Met vroegsignalering en twinning reiken we zwakke scholen instrumenten aan om verder afglijden te voorkomen en bieden we deze scholen de kans zich te hernemen.

Analyse

De inspectie stelt vast of een school zeer zwak is. De PO-Raad kan op verzoek van een zeer zwakke school een aanvullende analyse (verdieping en verbreding) uitvoeren. Een deskundige bezoekt de school en levert binnen drie weken een rapport op. De kwaliteit van het onderwijs van de school, het functioneren van de organisatie en – indien relevant – de maatschappelijke problematiek van leerlingen en hun ouders vormen onderdelen van de analyse. Met de analyse – waar ook pluspunten in staan! – kunnen schoolbesturen een verbeterplan opstellen. Op 1 oktober 2009 zijn tien analyses afgerond. Achttien analyses lopen of zijn – in 2009 – in voorbereiding.

Vroegsignalering en twinning

Met vroegsignalering kunnen schoolbesturen voorkomen dat een school (zeer) zwak wordt. In 2009 werken we aan aanbevelingen voor schoolbesturen. In de praktijk kijken we welke instrumenten beschikbaar zijn voor vroegsignalering.

Dominique Hoozemans, voorzitter Landelijk Overleg Lerarenopleidingen Basisonderwijs

“

Bijna al onze studenten lopen stage in het primair onderwijs, dat is de directe link tussen PO-Raad en LOBO. Beide organisaties hebben in 2009 geregeld concreet samengewerkt. Zo hebben de kennisbases rekenen en taal waaraan pabo-studenten moeten voldoen de goedkeuring van de PO-Raad gekregen, zijn zeventien pabo's aan de slag gegaan met het thema *Opbrengstgericht werken* en delen we kennis over opleiden in de school en passend onderwijs. Veel directe lijntjes,

kort en snel. De beleidsagenda van de PO-Raad is een goede basis voor verdere samenwerking: ik denk graag samen na over thema's als professionalisering van docenten en doorlopende leerlijnen. De PO-Raad is daarin heel zichtbaar, ik kom haar overal tegen. Ze vertegenwoordigt een sector die een enorme diversiteit kent en dat valt niet mee. Toch slaagt het bestuur er in om één heldere mening te geven over de grote thema's. Dat is sterk.

”

”

In 2009 start de PO-Raad met twinning: het koppelen van zwakke/risicoscholen aan sterke/excellente scholen. Dit gebeurt samen met een ervaren externe adviseur. Het levert de zwakke school inzichten, handvatten en adviezen op om de kwaliteit van onderwijs te verbeteren.

Excellente leerlingen

Talenten van kinderen verdienen de aandacht van de school. De PO-Raad is geen voorstander van een expertniveau binnen de referentieniveaus voor taal en rekenen. Scholen bepalen zelf hoe ze deze kinderen een extra impuls geven. In 2009 honoreert OCW 28 projecten binnen de excellentieregeling. De PO-Raad zet in 2009 vooral in op de verbinding tussen de verschillende projecten. Ze moeten elkaar aanvullen, niet herhalen. De PO-Raad zit in de commissie die de subsidieaanvragen beoordeelt. De schoolbesturen en scholen ontvangen subsidie, maar ook begeleiding en monitoring. We zijn in 2009 daarnaast betrokken bij verschillende andere projecten rond excellentie. Bijvoorbeeld het eerste wetenschapsknooppunt van Nederland en de ontwikkeling van de digitale topomgeving acadin.nl.

Passend onderwijs

De PO-Raad werkt ook actief aan passend onderwijs: voor elke leerling een goede plek in het onderwijs. In

2012 legt de overheid de zorgplicht van scholen vast in de onderwijswetgeving. Schoolbesturen (in het primair onderwijs, speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs) zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor een dekend onderwijsaanbod. De PO-Raad en de WEC-Raad zijn positief over passend onderwijs: elk kind verdient goed onderwijs, onderwijs dat bij hem past. In 2009 raadpleegt de PO-Raad de achterban over dit onderwerp. Dit levert specifieke aandachtspunten op die de twee organisaties begin 2010 presenteren. Zo is er behoefte aan een grondige financiële analyse. Ook willen we verdamping van expertise uit het speciaal onderwijs voorkomen.

Onderwijskundig leiderschap

Bij de ontwikkeling van passend onderwijs is onderwijskundig leiderschap cruciaal. Wij vinden dat bestaande samenwerkingsverbanden benut en versterkt moeten worden. Bestuurlijk en financieel. Als de verplichte indicatiestelling vervalt en de middelen voor onderwijszorg naar het samenwerkingsverband gaan, is hier een professionaliseringsslag nodig én onderwijskundig leiderschap. Eerste stap in dit proces is dat schoolbesturen in gesprek gaan met de teams over wat een school kan bieden en waar de grenzen liggen.

Landelijk referentiekader

De PO-Raad werkt samen met de overige sectorraden aan de ontwikkeling van het landelijk referentiekader *Passend onderwijs*. Dit kader beschrijft het 'wat' van passend onderwijs. Het 'hoe' is aan de schoolbesturen. Het kader fungeert als communicatiemiddel om het gesprek over passend onderwijs op lokaal niveau te voeren. Het landelijk referentiekader is een ontwikkeldocument. Medio 2010 wordt een volgende versie opgeleverd.

Onderzoek, ontwikkeling en aansluiting

In 2009 krijgt de PO-Raad zeggenschap over een deel van de SLOA-gelden: een bedrag van € 500.000 dat bedoeld is voor onderzoek en ontwikkeling. Onze insteek: de school moet eigenaar van het ontwikkel- of onderzoeksproces zijn. De PO-Raad versterkt hiermee de onderzoek- en ontwikkel functie in de sector. Uiteindelijk levert dit de kwaliteit op die we met z'n allen willen. We nodigen schoolbesturen uit onderzoek- en ontwikkelingsvoorstellen te formuleren op een van de volgende thema's: opbrengstgericht werken of optimaliseren van het gebruik van onderwijstijd. School-

besturen moeten hun voorstellen vóór 31 augustus 2009 indienen. De PO-Raad ontwikkelt een handzaam format dat gemakkelijk in te vullen is. In 2009 levert dit zeven ontwikkel- en onderzoeksprojecten op (te vinden op www.poraad.nl).

Kwaliteit behelst ook maximale benutting van de leertijd en goede aansluiting tussen primair en voortgezet onderwijs. Eind 2008 kreeg het voorstel van de PO-Raad om de Cito-toets te verplaatsen veel aandacht in de media. Het voorstel om de toets later in het schooljaar af te nemen, vindt in 2009 weerklank bij betrokken partijen. De PO-Raad, VO-raad, AVS en Cito spreken af dat er in 2010 pilots plaatsvinden. Belangrijkste doel is meer effectieve leertijd in groep 8 en een versoepeling van de overgang van groep 8 naar de brugklas. Op basis van de pilots wordt onderzocht of het technisch haalbaar is. En of de verplaatsing het niveau van de leerlingen ten goede komt. Wordt vervolgd in 2010!

Ronald Renting, directeur De Hoeksteen 'Bewaak kwaliteit op pabo's'

Het net geen duizend inwoners tellende Well ligt even ten noordwesten van Den Bosch. Christelijke basisschool De Hoeksteen, met bijna 130 leerlingen een typische eenpitter, is nog geen maand lid van de PO-Raad. Directeur Ronald Renting voelt zich er nu al thuis: 'Het is een jonge enthousiaste club waar je echt wat aan hebt.'

Renting juicht het toe dat de PO-Raad zich óók voor kleinere schoolbesturen opwerpt als 'richtinggevende' partij. 'De PO-Raad ondersteunt én fungeert als vraagbaak. Uit de "eenpittersbijeenkomst" over goed bestuur die we onlangs bijwoonden, bleek een enorme gedrevenheid, een professionele "hands on"-aanpak. Ik verwacht ook dat de PO-Raad haar stem zal laten horen

**'Er komt veel bij,
maar er gaat niets af'**

in de discussie over de functiemix en de normjaartaak.' De PO-Raad zou volgens Renting volop moeten inzetten op hoogwaardig onderwijs, te beginnen met goed opgeleide, bekwame leerkrachten. 'Dat het onderwijs een roeping is, klinkt me te verheven. Maar in de dertig jaar dat ik in het onderwijs zit, heb ik bij leerkrachten

basisvaardigheden als taal en rekenen er niet beter op zien worden. Bij het bewaken van de kwaliteit op de pabo's is ook een rol weggelegd voor de PO-Raad.'

Ouders met lef

Hetzelfde geldt voor het beteugelen van de werkdruk. 'De laatste jaren komt er veel werk bij, maar gaat er niets af', vindt Renting. 'En dan gaat het niet alleen om pure onderwijstaken, maar ook om bijvoorbeeld seksuele voorlichting en projecten over obesitas en diabetes. Heel goed, maar ook heel tijdrovend. En bemoeien we ons daarmee niet met een deel van de opvoeding dat eigenlijk bij de ouders thuis hoort?' De betrokkenheid van ouders bij de school van hun kinderen is volgens Renting toch al een aandachtspunt. 'Met de mondigheid van veel ouders is absoluut niks mis, maar als het gaat om structureel meedenken en meebesturen, valt er nog veel te winnen. Binnenkort houdt De Hoeksteen weer een bestuursverkiezing en we moeten alle zeilen bijzetten om daarvoor voldoende kandidaten te vinden. Met het "Grote Hoeksteen Cito Spel" willen we ouders prikkelen vooral naar deze jaarlijkse ledenvergadering te komen. We hopen dat ze het lef hebben om, net als leerlingen van groep acht, een deel van de Cito-eindtoets te maken.'

Passende voorwaarden

Schoolbesturen werken hard aan de kwaliteit van het onderwijs. In alle opzichten. Met de leerling als uitgangspunt. De PO-Raad ziet vrijwel dagelijks dat de inzet van de sector groot is. Maar het schort vaak aan de vereiste randvoorwaarden: voortdurende professionalisering, de juiste basisbekostiging, optimaal binnenmilieu, moderne huisvesting. Randvoorwaarden die met elkaar samenhangen en waar de PO-Raad zich voor inzet.

In 2008 maakte de PO-Raad er al melding van dat de basisbekostiging voor basisscholen – per leerling – het laagste is van alle schoolsoorten. De verontwaardiging is daarom groot als het kabinet najaar 2009 bezuinigingsplannen voor het primair onderwijs aankondigt. In het kort komt het er op neer dat het primair onderwijs € 135 miljoen structureel moet bezuinigen. Een bedrag dat is samengesteld uit € 45 miljoen bezuiniging op de groeiregeling. Plus € 90 miljoen die wordt gekort op de lumpsum, met als argument dat dit kan worden weggehaald bij bestuur en management. Het gaat hierbij om geld dat in 2006 (structureel) aan de lumpsum is toegevoegd om de grotere financiële verantwoordelijkheid van schoolbesturen te steunen en verdere professionalisering te bewerkstelligen. Het bedrag dat hier in de praktijk aan wordt uitgegeven is minimaal. De voorgenomen bezuinigingen zullen dus ten koste gaan van personeel of materiële instandhouding. De PO-Raad komt meteen in het geweer tegen deze bezuinigingsplannen. Gaat in gesprek, organiseert een enquête onder leden en zoekt de media op. Ondanks sympathie in de Tweede Kamer krijgen we geen steun van het kabinet en worden de bezuinigingsplannen gehandhaafd.

Een school met gemiddeld 225 leerlingen komt – in de materiële kosten van instandhouding – jaarlijks € 24.000 te kort. Ook in 2009 brengt de PO-Raad dit probleem weer onder de aandacht in 'Den Haag'. De prijzen van leermiddelen, energie en huisvesting stijgen, maar de prijscompensatie van de overheid blijft daarbij achter. De tekorten stijgen in 2009. De PO-Raad stelt vast dat schoolbesturen hun leermiddelen langer dan verantwoord gebruiken en noodzakelijke

investeringen uitstellen. Daarom zet de vereniging zich in voor professionele toerusting van schoolbesturen, zodat ze hun financiële taak goed kunnen uitvoeren (zie hoofdstuk 1). Deze koers komt overeen met een van de aanbevelingen van de commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen (commissie Don). Uit het onderzoek van de commissie blijkt dat de financiële expertise van scholen moet worden versterkt.

Huisvesting

De slechte condities waaronder de meeste kinderen leren en leraren werken, krijgen in 2009 veel aandacht. Het is een ingewikkeld probleem met vele facetten. Gemeenten krijgen van de rijksoverheid via het Gemeentefonds een algemene uitkering. De gemeentelijke normen zijn gedateerd en gebaseerd op oude rijksnormen van vóór 1997. Toch blijkt dat gemeenten een bedrag van ruim € 300 miljoen niet aan huisvesting uitgeven. Geld dat daar wel voor bedoeld is. De gescheiden geldstromen (het Rijk betaalt via de lumpsum voor exploitatie en de gemeente voor nieuwbouw en verbouw) versterken elkaar dus in negatieve zin. De eisen voor nieuwbouw zijn – terecht – flink aangescherpt. In 2009 wijst de PO-Raad hier voortdurend op: 1,6 miljoen leerlingen ondervinden last van de slechte condities. De huisvesting moet duurzamer, onderhoudsruimer en voldoen aan hedendaagse arboreisen. Aan de andere kant mogen schoolbesturen niet zelf investeren in huisvesting. De Rijksbouwmeester bevestigt in juli 2009 dat het bestaande huisvestingsstelsel aanpassing verdient. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de onderwijskwaliteit en het welzijn van hun personeel. Volgens ons een haast onmogelijke opgave in het bestaande huisvestingsstelsel.

De PO-Raad besluit in 2009 haar standpunt kracht bij te zetten met een uitgebreid onderzoek naar de huisvesting van basisscholen. De uitkomsten worden in 2010 gepubliceerd.

Daarnaast zoekt de PO-Raad partners in de bouw. Samen met de brancheverenigingen uit de bouw starten we in 2009 met het Partnership Scholenbouw. Het Partnership gaat kennis en ervaring uit twintig scholenbouwprojecten bundelen en delen.

Binnenklimaat

Het binnenklimaat op tachtig procent van de scholen illustreert het nijpende huisvestingsprobleem. Voor de PO-Raad is het onacceptabel dat de leerlingen op deze scholen door gebrek aan frisse lucht 's middags niet meer kunnen leren. We zijn blij dat het kabinet – mede op ons aandringen – extra geld (€ 100 miljoen) wil steken in het binnenklimaat. Maar we koersen in 2009 op € 500 miljoen voor de verbetering van het binnenklimaat. We hebben berekend dat dit bedrag nodig is om de achterstand in te halen. De overheid houdt vast aan een extra investering van € 100 miljoen. Daarom

besluiten we eind 2009 om het convenant *Binnenmilieu* niet te ondertekenen.

We werken nu aan een concreet actieplan *Binnenklimaat*. In samenwerking met VROM, OCW, VNG en het Platform Binnenklimaat verzamelt de PO-Raad daarin aanbevelingen hoe scholen en schoolbesturen het binnenklimaat daadwerkelijk kunnen verbeteren.

Bestemmingsbox

Een van de beleidsdoelen voor 2009 is het realiseren van eenvoudiger verantwoordingslijnen. Sinds de oprichting pleit de PO-Raad al voor een 'bestemmingsbox'. Een bedrag voor projecten bovenop de lumpsum. De doelen zijn helder, maar de middelen zijn niet gekoppeld aan specifieke projecten. Nu kunnen schoolbesturen projectmiddelen aanvragen. Per project moeten ze een plan schrijven en daarover verantwoording afleggen. Over het algemeen zijn dit tijdrovende en ingewikkelde trajecten. Een bestemmingsbox is

Warner ten Kate, directeur bestuurder BasisBuren: 'Er is nog veel te doen'

BasisBuren verzorgt openbaar onderwijs in de gemeente Buren, midden in de Betuwe. In twaalf dorpskernen bezoeken bijna 2.000 kinderen de verschillende scholen. Warner ten Kate is als directeur bestuurder eindverantwoordelijk voor onderwijs, personeel en financiën.

Ten Kate is relatief nieuw in het speelveld van het primair onderwijs. Zijn huidige functie vervult hij sinds augustus 2008, daarvoor was hij ondermeer werkzaam op de Radboud Universiteit als hoofd Personeelsontwikkeling. Sinds begin 2009 is hij met zijn bestuur lid van de PO-Raad. Op principiële gronden, zoals hij het zelf noemt. 'Vanuit het hbo en de universitaire wereld ben ik gewend aan een eensgezinde en krachtige vertegenwoordiging van het hele veld. De sector primair onderwijs is heel groot, maar was krachteloos. De situatie met de huidige opgelegde functiemix is bijvoorbeeld een gevolg van de vroegere zwakte. Als sector moet je zorgen dat je samen sterk staat. Verdere professionalisering, zoals de code *Goed bestuur*, kunnen dit soort zaken in de toekomst voorkomen. Dan kunnen we zelf met oplossingen komen of deze afdwingen.'

Wereld te winnen

Voor de PO-Raad ziet Ten Kate vooral twee rollen weggelegd: die van expertisecentrum en belangen-

behartiger. 'De gemeente Buren wil bijvoorbeeld het eigenaarschap van de schoolgebouwen op termijn aan ons overdragen. Wij hebben de PO-Raad gevraagd naar soortgelijke ervaringen van andere scholen, om te weten wat je in zo'n situatie kunt doen. En de code *Goed bestuur* en andere documenten die de vereniging heeft ontwikkeld, spelen een belangrijke rol bij

'Met goed toegeruste schoolbesturen is de onderwijskwaliteit stabiel'

de kwaliteitsverbetering van het onderwijs en het bestuur. Naar buiten toe is de PO-Raad de aangewezen instantie om met de overheid om de tafel te zitten om op een hoger niveau over de kwaliteit van het onderwijs te spreken.'

Volgens Ten Kate is er nog een wereld te winnen op het gebied van professionalisering. Als schoolbesturen goed zijn toegerust op hun taken, is de kwaliteit van het onderwijs stabiel. En speelt de inspectie een rol op afstand. 'Dit zeg ik wel met een zekere terughoudendheid, want ik ken de sector nog niet zo lang. Er is volgens mij nog veel te doen.'

een goede en eenvoudige oplossing. Voorwaarde is dat schoolbesturen het zelf goed kunnen organiseren. Schoolbesturen verantwoorden zich over de doelen in hun jaarverslag, maar wat ze per doel besteden, bepalen ze zelf. Hoewel de staatssecretaris enthousiast is over de bestemmingsbox, lukt het in 2009 niet om dit idee te verwezenlijken.

Arbeidsvoorwaarden

Een van de belangrijkste taken van de PO-Raad is het onderhandelen met de vakbonden over de cao. We doen dit namens de schoolbesturen. Op dit moment beperken de onderhandelingen zich tot de secundaire arbeidsvoorwaarden. Het ministerie van OCW is nog verantwoordelijk voor de primaire arbeidsvoorwaarden. De volledige decentralisatie van de arbeidsvoorwaardenvorming (gepland per 1-8-2009) is uitgesteld, omdat nog niet aan de voorwaarden is voldaan. Wel is de verantwoordelijkheid voor de cao-vorming overgedragen van de Werkgeversvereniging PO aan de PO-Raad. We richten in 2009 een (informele) sectortafel met de vakbonden in en investeren op die manier in goede arbeidsverhoudingen. Op netwerkbijeenkomsten inventariseert de PO-Raad de wensen van de leden. Daarnaast overlegt de PO-Raad over de uitwerking en invoering van afspraken in de cao 2009.

Belangrijk speerpunt daarbij is de implementatie van de functiemix. Met de functiemix verbetert het loopbaanperspectief van leraren in het primair onderwijs. Aan de basis hiervan staat het convenant *LeerKracht*. Veel schoolbesturen hebben vragen en/of ervaren knelpunten. Daarom investeert de PO-Raad in 2009 stevig in informatievoorziening rond de functiemix. In 2009 verschijnen op onze website allerlei tools die scholen kunnen gebruiken. Daarnaast is een pilot uitgevoerd naar de invoering van de functiemix. Resultaat van deze pilot is een gezamenlijke handleiding van sociale partners en een afspraak over het oplossen van knelpunten voor schoolbesturen met kleine scholen.

Persoonsgebonden nummer

De invoering van het persoonsgebonden nummer gaat langzamerhand de afsluitende fase in. In 2009 zijn scholen vooral bezig met het uitwisselen van de gegevens met de verantwoordelijke projectorganisatie PGNPO. Deze organisatie valt onder auspiciën van de PO-Raad. In de laatste fase (2010) gaan scholen direct gegevens uitwisselen met de Informatie Beheer Groep (vanaf januari 2010 opgegaan in de Dienst Uitvoering Onderwijs). De PO-Raad maakt hierover afspraken met het ministerie.

Hans Corstjens, directeur Platform Bèta Techniek

Het primair onderwijs staat voor een prachtige opgave: de basiskennis en -vaardigheden rekenen en taal verhogen, maar óók inzetten op het ontdekken en ontginnen van het talent van elk kind. Dit is gunstig voor kind en economie. Uit een recente OESO-studie blijkt dat als de prestaties van Nederlandse basisschoolleerlingen - ook in science - op het niveau van Finland komen, dit in 2060 zorgt voor een jaarlijkse verhoging van het bruto binnenlands product van zo'n € 800 miljard euro! Het Platform Bèta Techniek heeft de afgelopen jaren een brede coalitie opgebouwd met basisscholen,

pabo's, universiteiten, bedrijven en de PO-Raad. Hierdoor kan de introductie van wetenschap en techniek die eind 2010 bij 2.500 basisscholen is gerealiseerd de komende jaren verder worden uitgebouwd. Bedoeling is dat alle scholen via de eigen beleidsagenda de prestaties van leerlingen op het vlak van wetenschap en techniek structureel naar een hoger plan tillen. Met steun van de brede coalitie en een onderzoeksprogramma als TalentenKracht, waarin toponderzoekers de wetenschappelijke kennis over talentontwikkeling van jonge kinderen vergroten.

Wim Kaizer, voorzitter College van Bestuur INOS Stichting Katholiek Onderwijs Breda:

‘Goed funderend onderwijs van cruciaal belang’

INOS Stichting Katholiek Onderwijs Breda is een grote organisatie in het primair onderwijs. Met 10.500 scholieren, 1.350 personeelsleden en 31 scholen. Wim Kaizer is voorzitter van het College van Bestuur van de stichting. ‘Als Nederland als kenniseconomie mee wil blijven doen, moeten we investeren in het primair onderwijs.’

Wim Kaizer is stellig: ‘Emancipatie van het primair onderwijs was – en is – hard nodig.’ Want hoewel alle kinderen in Nederland naar het primair onderwijs gaan, was dat volgens Kaizer tot 2008 nauwelijks te merken aan de invloed die de sector uitoefende op politiek en maatschappij. ‘Het geluid van het primair onderwijs werd niet genoeg gehoord.’ De oprichting van de PO-Raad noemt Kaizer dan ook ‘van immens belang.’ De PO-Raad komt met gezag op voor de belangen van het primair onderwijs. En natuurlijk is alle begin moeilijk, maar er is al veel bereikt.’

Vuist

Kaizer is van mening dat het voor het primair onderwijs lastig was om met één stem te spreken. ‘Vanuit het primair onderwijs werd altijd vrij zwak gereageerd op besluiten vanuit de politiek en op ontwikkelingen in de maatschappij. We kwamen slecht op voor onze eigen belangen. Dankzij de PO-Raad kunnen we nu wel

een vuist maken tegen bezuinigingsplannen.’ Volgens Kaizer is het heel belangrijk dat de PO-Raad voortdurend de stem van het primair onderwijs laat horen. ‘En daarbij moet de organisatie verder kijken dan de neus lang is, door bijvoorbeeld ook met de vakcentrales te praten. Iets dat zeer succesvol kan zijn, gezien de recente oprichting van de Stichting van het Onderwijs.’

‘PO-Raad moet voortdurend de stem van het primair onderwijs laten horen’

Kaizer vindt dat de PO-Raad de komende jaren moet hameren op het belang van goed funderend onderwijs voor de economische en sociale ontwikkeling van Nederland. ‘Uit OESO-cijfers blijkt dat we in Nederland – in vergelijking met andere landen – veel minder geld uitgeven aan het primair onderwijs. Maar als Nederland als kenniseconomie een rol van betekenis wil spelen, moet er allereerst geïnvesteerd worden in het primair onderwijs. Daar begint het mee.’

De vereniging

De PO-Raad bestaat pas twee jaar, maar is inmiddels goed zichtbaar en hoorbaar in de onderwijswereld. Het aantal leden groeit gestaag. In twee algemene ledenvergaderingen per jaar laten de leden van zich horen en veel schoolbesturen nemen deel aan de verschillende themanetwerken. Ook buiten het primair onderwijs zoeken we versterking. De PO-Raad zit in 2009 om de tafel met verschillende strategische partners om de doelen uit de beleidsagenda te verwezenlijken. We kiezen voor een proactieve aanpak om onze gezamenlijke belangen te behartigen. Met successen die ook de media niet ontgaan. We zetten het primair onderwijs op de agenda.

Positionering

Een grotere omvang betekent meer slagkracht. De PO-Raad kan haar positie in het krachtenveld van onderwijs, politiek en samenleving alleen innemen als ze representatief is voor het gehele primaire onderwijs. We streven naar honderd procent dekking. Het afgelopen jaar hebben we daartoe flinke stappen gezet. Begin 2010 staat de teller op 747 schoolbesturen. Dit is 61 procent van het totale aantal. Onze leden vertegenwoordigen daarmee 1,35 miljoen leerlingen (81 procent), 142.400 medewerkers (78 procent) en 6.042 scholen (80 procent).

De sterke stijging komt onder meer voort uit de acties rond de aangekondigde bezuinigingen – en de daarmee toegenomen naamsbekendheid. Een deel van het succes is ook te danken aan het project *Werving kleinere schoolbesturen*. Vanaf november 2009 benadert de PO-Raad kleine schoolbesturen direct, persoonlijk. Dat levert veel respons op – tweederde van de benaderde scholen reageert positief.

Bestuurlijke inbedding

Belangenbehartiging betekent strategische allianties aangaan. Binnen en buiten het onderwijs.

De PO-Raad heeft in 2009 op bestuurlijk vlak veel partners gezocht en gevonden:

- Juni 2009 slaan PO-Raad, VO-raad, Algemene Vereniging van Schoolleiders en Cito de handen ineen om de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs te verbeteren. Beide sectoren zijn samen verantwoordelijk voor de leerlingen van groep 8 en de brugklas. Daarom onderzoeken we hoe de

informatie-uitwisseling tussen primair onderwijs en voorgezet onderwijs beter kan worden. Doel: meer kansen voor kinderen dankzij betere aansluiting.

- In 2009 voert de PO-Raad ook gesprekken met de WEC-Raad (de vereniging voor speciaal onderwijs). Er is al een convenant over intensieve samenwerking gesloten. In de toekomst gaat de WEC-Raad op in de PO-Raad.
- De PO-Raad werkt ook in 2009 samen met SBOwerkverband.
- Samen met MOgroep Kinderopvang, FNV, BOinK, CNV, VO-raad en Kinderopvangfonds neemt de PO-Raad deel aan de Taskforce Kinderopvang/Onderwijs. De Taskforce werkt aan een gezamenlijke visie op duurzame kinderopvang en zet zich in voor een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen van 0 tot 12 jaar en verder.
- Andere belangrijke verbinding is het Partnership Schoolgebouw. PO-Raad, brancheverenigingen uit de bouwsector en Servicecentrum Scholenbouw zetten zich gezamenlijk in voor betere onderwijs-huisvesting.
- In november 2009 ondertekent de PO-Raad samen met ruim 20 partijen uit het bedrijfsleven, de overheid en het maatschappelijk veld het nieuwe Convenant Gezond Gewicht. De organisatie gaat zich inzetten voor het maatschappelijk agenderen en terugdringen van overgewicht en obesitas. Over vijf jaar moeten gezonde voeding, beweging en het maken van gezonde keuzes structureel verankerd zijn in het schoolbeleid.

- De PO-Raad ondertekent de KIA. KIA staat voor Kennisinvesteringsagenda, een langetermijnagenda op het gebied van onderwijs, kennis, innovatie en ondernemerschap. De KIA loopt van 2006 tot 2016. Geïnitieerd door het Innovatieplatform en ondertekend door 26 partijen.
- In het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs werken koepel-, branche- en vakorganisaties samen om sport en beweging onder jongeren te stimuleren. De PO-Raad is een van de partners.
- In 2009 start de voorbereiding voor de oprichting van de Stichting van het Onderwijs. De PO-Raad is partner in deze overkoepelende organisatie, onze voorzitter Kete Kervezee zit in het bestuur.

Verenigingsleven

De PO-Raad behartigt, als brancheorganisatie voor het primair onderwijs, de gemeenschappelijke belangen van de besturen in het basisonderwijs, speciaal

basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs. De opdracht van de PO-Raad staat helder verwoord op de website: met één stem naar buiten treden om in politiek en media belangrijke invloed uit te oefenen. De PO-Raad luistert naar haar leden, verwoordt de problemen en komt in overleg met anderen tot oplossingen. Alleen zo vormen we een meerwaarde voor de sector.

Taken

De PO-Raad staat voor gemeenschappelijke belangenbehartiging van schoolbesturen op de hoofd domeinen onderwijsbeleid, bekostiging en cao. Daarnaast werkt de PO-Raad aan professionalisering en ontwikkeling van de sector en ondersteuning van schoolbesturen (zonder individuele dienstverlening). In twee algemene ledenvergaderingen (januari en juni) onderschrijven alle leden deze taken en doelen. Daarnaast praten deelnemende schoolbesturen mee in zeven landelijke (thematische) netwerken en organiseert de vereniging regionale netwerken speciaal voor kleinere besturen (twee keer per jaar in acht regio's).

Deze netwerken komen overeen met de wens van een open verenigingsstructuur. De PO-Raad wil slagvaardig zijn en een grote betrokkenheid van en afstemming met de leden creëren. De netwerken helpen daarbij. Ze leveren input uit het veld op, stimuleren onderlinge kennisuitwisseling en hebben een vraagbaakfunctie. Daarnaast is er nog een 'officiële' arbeidsvoorwaardencommissie.

Instrumenten

De PO-Raad speelt ook een belangrijke rol in de ondersteuning van schoolbesturen. Informatievoorziening in de vorm van bijvoorbeeld de cao-brochure en een helpdesk zijn enkele voorbeelden. Maar de PO-Raad ontwikkelt in 2009 ook instrumenten voor goed schoolbestuur en bekostiging. Op verschillende plaatsen op internet en elders zijn instrumenten en methoden te vinden. Op onze site zijn deze nu bij elkaar gebracht in twee toolboxes. De Toolbox goed schoolbestuur biedt toegankelijke praktijkervaring, modellen, scans, checklists, algemene informatie en presentaties op thema's als organisatie, toezicht en horizontale verantwoording. De Toolbox financiële bedrijfsvoering geeft rekenprogramma's per schoolsoort. De handleiding *Functionmix: geen doel maar middel* is een ander hulpmiddel dat schoolbesturen en mede-

zeggenschapsraden kan helpen bij de invoering van de functiemix.

Bestuur en Raad van Toezicht

De PO-Raad is een vereniging waarin de algemene ledenvergadering het beleid bepaalt. De dagelijkse leiding van de vereniging berust bij een bestuur dat drie leden telt. Kete Kervezee (voorzitter), René van Harten en Simone Walvisch vormen het bestuur. Kete Kervezee is bij de oprichting van de PO-Raad voor vier jaar benoemd. De ALV beslist in januari 2009 dat René van Harten en Simone Walvisch – na een succesvol jaar – worden herbenoemd voor vier jaar. Het bestuur van de PO-Raad laat zich – behalve door de leden – sinds 2009 ook voeden door een denktank. In deze denktank zitten leden die een dwarsdoorsnede van de sector vormen.

De Raad van Toezicht beoordeelt het functioneren van het bestuur. De raad is breed samengesteld en kent ook leden van buiten het onderwijs. Op deze manier is de Raad van Toezicht een goede afspiegeling van de verschillende maatschappelijke belangen die in het primair onderwijs samenkomen. Ook het zoeken naar verbindingen met strategische partners is zo eenvoudiger.

Ina Brouwer, voorzitter MOgroep Kinderopvang

Het primair onderwijs en de kinderopvang zijn op tal van terreinen aan elkaar verwant. Veel kinderen gaan tot hun vierde jaar één of meerdere dagen per week naar de kinderopvang. Daarna gaan ze naar de basisschool. Kinderopvang en primair onderwijs zijn – kortom – in beeld in de belangrijke jaren waarin jonge kinderen worden gevormd. Daarom werkt de MOgroep Kinderopvang ook nauw samen met de PO-Raad. De Taskforce kinderopvang/onderwijs, waar we allebei deel van uit maken, is hier een goed voorbeeld van. Doel was om samen een visie te ontwikkelen

op de toekomst van de kinderopvang en het primair onderwijs. Ons advies – verwoord in het rapport *Dutch Design* – stelt dat we zoveel mogelijk integrale voorzieningen in het leven moeten roepen voor kinderen tussen nul en twaalf jaar. Niet alleen komen hierin onderwijs en kinderopvang samen, maar ook andere zaken, zoals spel, sport en muziek. Met als doel het creëren van rust en optimale ontwikkelingskansen voor kinderen en hun ouders. Wij zijn er – samen met de PO-Raad – van overtuigd dat het in de toekomst die kant op moet én zal gaan.

Bureau

Het bureau van de PO-Raad adviseert en ondersteunt het bestuur. Dit bureau is in 2009 versterkt, blijft 'slim en slank' en is – overeenkomstig de groei van het ledenaantal – uitgebreid van 12 naar zo'n 20 medewerkers.

Website

De website en de digitale nieuwsbrief, de voornaamste communicatiekanalen van de PO-Raad, krijgen in 2009 een nieuw jasje. Door de uitbreiding van het bureau is de site steeds up-to-date en voorzien van tools, documenten en een helpdesk. De PO-Raad is sinds 2009 ook te volgen op Twitter. De bestuursleden praten de leden regelmatig bij via weblogs. Het websitebezoek groeit gestaag: van 1.800 hits per werkdag aan het begin van het jaar tot gemiddeld 3.100 hits per werkdag aan het einde van 2009. Het aantal unieke hits stijgt van ongeveer 400 naar 800 per werkdag.

In de media

Tijdens de ALV van juni roepen de leden de PO-Raad op om vooral zichtbaar te zijn. De uitspraken mogen minder voorzichtig en genuanceerd, de vereniging moet strijdbaar zijn en voor heldere stellingname kiezen. Politieke beïnvloeding vindt plaats in het publieke domein, waarbij de media een grote rol spelen. In 2009 is er veel media-aandacht, vooral na onze reactie op de aangekondigde bezuinigingen (zie hoofdstuk 1). Maar er zijn meer mediasuccessen te melden. Een mooie opsteker is een zesde plaats voor bestuursvoorzitter Kete Kervezee op de ranglijst 'De 100 machtigste vrouwen van Nederland – Onderwijs & Wetenschap', in het blad *Opzij*. Een kop als 'Tweede Kamer stuurt Dijkema naar PO-Raad' in *Trouw* (april) doet onze zaak ook goed. De staatssecretaris moet van de Tweede Kamer haar licht opsteken over het waarborgen van de onderwijskwaliteit. Ook geven leden van de PO-Raad hun mening in vaktijdschriften als *Schoolfaciliteiten* en *Schooldomein* over binnenklimaat en onderwijshuisvesting.

Wim Moes, algemeen directeur VCOG: 'Werkgeversrol samen vormgeven'

De Vereniging Christelijk Onderwijs (VCOG) is het schoolbestuur van acht christelijke basisscholen in Groningen. Zo'n tweehonderd vaste medewerkers en vijftig tijdelijke krachten geven les aan ruim 2.600 kinderen. 'Sinds de invoering van de lumpsum wordt van scholen meer ondernemerschap gevraagd', zegt algemeen directeur Wim Moes.

Moes is actief betrokken bij de PO-Raad. Hij ziet de vereniging vooral als werkgeversorganisatie. 'Dat was de voornaamste reden om lid te worden. Werkgeversbelangen gaan boven verschillende denominaties en schooltypen. Als je je krachten bundelt en als één gezicht naar buiten treedt, kun je die belangen beter behartigen.' De PO-Raad heeft wat dat betreft enkele concrete resultaten geboekt en aan de verwachtingen van Moes voldaan. 'De cao-besprekingen zijn natuurlijk een goed voorbeeld. Maar ook de code *Goed bestuur primair onderwijs* is een geslaagd document. Het bevat alle relevante kenmerken, houdt rekening met verschillende soorten schoolbesturen en sluit aan op de betreffende wetgeving. Voor de buitenwereld speelt dit zich wellicht wat achter de schermen af, maar bestuurlijke zaken zijn voor ons wel een belangrijke randvoorwaarde voor het geven van goed onderwijs.'

Aan de slag

Als actief lid bezoekt Moes zowel regionale als landelijke bijeenkomsten. Ook neemt hij deel aan de arbeidsvoorwaardencommissie, die een soort klankbordfunctie vervult voor de PO-Raad. Zo weet de vereniging wat er speelt in het werkveld. 'Dat werkt heel goed, je kunt zo actief zijn als je zelf wilt. Ik vind het wel goed om te beseffen dat de PO-Raad niet voor ons werkt, maar een club is van ons allemaal. Het onderwijs was voorheen een sector waarvoor heel veel bedacht werd, elders. Wij voerden dat vervolgens uit. Sinds de invoering van de lumpsum ben je als school meer aan zet, er wordt meer gevraagd van je ondernemerschap. Niet achterover leunen dus, maar zelf aan de slag!'

Met het oog op de te verwachten bezuinigingen van een nieuw kabinet is de bundeling van krachten in het primair onderwijs van nog groter belang om een krachtig geluid te laten horen. Maar ook binnen de sector ziet Moes voordelen van samenwerking: 'We moeten elkaar scherp bevragen over onze prioriteiten. Neem het afnemende aantal leerkrachten: hoe gaan we daar als werkgevers mee om? Alleen door verbinding te zoeken en samen op te trekken vinden we daarop een antwoord.'

Goed, passend onderwijs is vanzelfsprekend. Kinderen verdienen een stevig fundament waar ze de rest van hun lerende leven op kunnen bouwen. Om dit fundament te realiseren, moeten scholen en schoolbesturen vooruit plannen. De PO-Raad kijkt ook meerdere jaren vooruit. Wat betekenen de ontwikkelingen in onze samenleving voor het onderwijs? Hoe halen we het maximale uit kinderen? Welke voorziening past bij de moderne maatschappij anno 2020?

Verwachtingen

De PO-Raad heeft een positief toekomstbeeld van het primair onderwijs. In 2020 zien we een sterke sector die kinderen de basis geeft waar ze recht op hebben. Een basis waar ze in hun verdere leven mee vooruit kunnen. Alleen zo kan de Nederlandse kenniseconomie opklimmen tot de mondiale top-5, een politieke doelstelling waar het Innovatieplatform hard aan werkt. Kinderen moeten ook in de toekomst dichtbij huis naar school kunnen. Ook in gebieden waar de bevolking krimpt. Het primair onderwijs moet een kleinschalige sector blijven waar iets te kiezen valt. Het primair onderwijs is tevens een sector waar leraren de beloning moeten krijgen die ze verdienen. Leraren die zich optimaal kunnen ontplooiën en trots zijn op hun vak. In ons toekomstbeeld passen ook de beste leer- en werkomstandigheden. Scholen waar letterlijk een frisse wind waait. Waar kinderen en leraren met de beste voorzieningen werken en met plezier naar toe gaan. Integrale kindcentra waar kinderen kunnen leren, spelen en sporten en waar ze na school opgevangen worden. Doel: talenten van twee- tot twaalfjarigen maximaal ontwikkelen en benutten. Talentontwikkeling is van belang voor alle kinderen. Leraren kunnen in de toekomst beter omgaan met de verschillen tussen kinderen. Dat betekent voldoende uitdaging voor excellente leerlingen. De school stelt eventuele leerachterstanden in een vroeg stadium vast. De middelen en mogelijkheden die ze daarvoor nodig hebben, zijn voldoende voorhanden. In 2020 kijken schoolbesturen nog meer om zich heen en zien kansen. Ze gaan verbindingen aan met relevante organisaties. Bijvoorbeeld sportclubs,

bibliotheken en jeugdvoorzieningen. Schoolbesturen werken aan hun eigen professionaliteit en kwaliteit. De PO-Raad gaat voor een krachtige sector. Nu en in de toekomst.

Doelen

De PO-Raad blijft zich uiteraard inzetten voor schoolbesturen in het primair onderwijs. Op alle fronten: een ander systeem van bekostiging, goede primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden, moderne huisvesting en middelen, kleinschaligheid van de sector en het bevorderen van de kwaliteit en professionaliteit van leraren, schoolleiders en schoolbestuurders. Aan de basis hiervan staat het streven naar goed onderwijs voor ieder kind.

De PO-Raad maakt zich sterk voor **opbrengstgericht onderwijs** op alle niveaus: leraar, schoolleider en schoolbestuur. De PO-Raad helpt en stimuleert schoolbesturen bij het ontwikkelen van duurzame kwaliteitszorg. Schoolbesturen analyseren en verbeteren het onderwijs en maken bewuste keuzes. Dit kan alleen als ze daarvoor voldoende middelen en deskundigheid in huis hebben.

Vanaf 2012 komen er **geen nieuwe zeer zwakke scholen** meer bij. De PO-Raad vervult hierin een actieve rol, onder andere via vroegsignalering. Scholen voor basisonderwijs en speciaal onderwijs moeten maximaal presteren willen ze de talenten van kinderen optimaal benutten. **Passend onderwijs** vraagt de komende jaren veel aandacht. Het wetgevingstraject is begin 2010 controversieel verklaard. De sector-

raden willen graag doorgaan met de uitwerking van een landelijk referentiekader. Wat ons betreft gaat de ontwikkeling in het veld gewoon door.

De PO-Raad wil aan het leerproces verdere invulling geven met pedagogisch partnerschap; in de eerste plaats met de ouders. De school krijgt een centrale rol in de begeleiding van kinderen. Kinderen die in aanmerking komen voor **voor- en vroegschoolse** educatie, moeten op de basisschool kunnen rekenen op de beste programma's. Dat vraagt om heldere afspraken met partners zoals gemeente, peuterspeelzaal en kinderopvang. Daarnaast wil de PO-Raad een betere overgang van het primair onderwijs naar het voorgezet onderwijs.

De PO-Raad streeft naar een **andere inrichting van de onderzoek- en ontwikkelfunctie**, zodat deze functie bij het primair onderwijs ligt. Schoolbesturen zijn hiervoor verantwoordelijk en zorgen voor een structurele inbedding in de school en de organisatie. Grootste voordeel is dat er in de praktijk veel meer gebeurt met de resultaten. Scholen worden hiermee eigenaar van onderzoek en ontwikkeling. De PO-Raad onderzoekt hoe de kennisketen voor scholen en schoolbesturen beter kan functioneren.

De PO-Raad werkt de komende jaren – samen met de (vak)organisaties – mee aan de nieuwe **kwalificatie-eisen** voor de lerarenopleiding basisonderwijs. De eisen sluiten aan bij de referentieniveaus taal en rekenen. Daarnaast levert een aanpassing van de eisen een transparante kwalificatiestructuur op, waarin de positie van werkgevers helder is.

De hogeschool (lerarenopleiding) of het ROC (opleiding onderwijsassistent) gaan afspraken maken over **opleiden in de school** en komen overeen wie welke verantwoordelijkheid heeft. De verantwoordelijkheid van de opleider en van de school worden goed op elkaar afgestemd. Maar opleiden in de school kan verder gaan dan de opleiding tot leraar. Het kan bijdragen aan de ontwikkeling van de school. De PO-Raad wil hieraan bijdragen door deze ontwikkeling te stimuleren, kennis te delen en ervaringen te bundelen.

Last but not least: de PO-Raad blijft aandacht vragen voor **huisvesting**: goede schoolgebouwen met een stimulerend klimaat.

Hubert de Waard, adjunct algemeen directeur AGORA: 'Opkomen voor goed onderwijs'

AGORA is een stichting met vierentwintig basisscholen en twee speciale basisscholen in de Zaanstreek. Zowel katholiek, protestant christelijk als interconfessioneel onderwijs hebben er onderdak. AGORA is vanaf het begin lid van de PO-Raad. Adjunct algemeen directeur Hubert de Waard legt uit waarom.

Die vroegtijdige betrokkenheid bij de PO-Raad, ook in de voorbereidende fase, is een weloverwogen keuze geweest. Meedoen betekent immers een stem in de inrichting van de organisatie. 'Ik was destijds enigszins jaloers op bijvoorbeeld het voortgezet onderwijs, die met de VO-raad wel een goede overkoepelende vertegenwoordiging hadden', bekent De Waard. 'Eén spreekbuis namens het primair onderwijs vind ik erg belangrijk. Juist in dit politieke klimaat is het essentieel dat er wordt opgekomen voor goed onderwijs voor onze kinderen. Neem nu de plannen voor bezuinigingen. Hoe kan je het de politiek duidelijk maken dat er eigenlijk niet bezuinigd moet worden op onderwijs? Daar begint de toekomst van onze samenleving! De PO-Raad is voor ons die spreekbuis, maar ook de club die de schoolbesturen samenbindt, meer dan via de besturenorganisaties.'

Rechtstreekse invloed

Naast één stem naar buiten toe, ligt de meerwaarde van de PO-Raad volgens De Waard ook in de rol van één aanspreekpunt binnen de sector. In andere bestuursorganisaties voor het primair onderwijs is inspraak van leden getrapd. Bij de PO-Raad is sprake van rechtstreekse invloed. 'De vele ledenraadplegingen zijn daarvan een goed voorbeeld. Of dat nu in de vorm is van een ALV of van bezoekjes van bestuursleden en medewerkers. Dat laatste vind ik erg sterk, evenals de informatievoorziening door de website en de nieuwsbrief. Informatie brengen en halen, weten wat er speelt en daarop reageren. Dat loopt erg goed. We denken niet altijd hetzelfde, maar laten we dat vooral uitspreken en zoeken naar welke belangen we samen kunnen behartigen.'

Een punt van kritiek is er ook: 'We zouden ons iets meer aan het oorspronkelijke plan van belangenbehartiging moeten houden, en niet een heel ondersteuningsapparaat opbouwen. Ik snap het wel, maar al die projecten en subsidies liepen voorheen ook wel. Niettemin voldoet de PO-Raad zeker aan mijn verwachtingen: ze heeft zich echt ingezet om steeds meer schoolbesturen te vertegenwoordigen. Daarmee zijn we een volwaardige gesprekspartner voor de buitenwereld geworden.'

Activiteiten

De rol die de PO-Raad ook in de toekomst blijft vervullen is tweeledig: gemeenschappelijke belangenbehartiging en branchediensverlening. Vertaald naar de (toekomstige) praktijk betekent dit het volgende.

- We blijven ons op korte en lange termijn verzetten tegen bezuinigingen in het basisonderwijs en speciaal onderwijs. Dit doen we door mee te praten op hoog politiek niveau en door media-aandacht te genereren.
- We streven naar een doorbraak in het gebied kinderopvang/onderwijs. En blijven daarom actief in de Taskforce Kinderopvang/Onderwijs.
- We gaan meer partnerschappen aan zodat onze slagkracht nog groter wordt. Heel concreet: de WEC-Raad gaat op in de PO-Raad.
- We versterken de sector door professionaliteit van bestuur en management te stimuleren en te faciliteren. Onder meer door schoolleiders en schoolbesturen te helpen bij het opzetten van en het sturen met een kwaliteitszorgsysteem.
- We brengen sociale partners bij elkaar.
- We werken in samenspraak met onze leden aan verdere invulling van de code *Goed bestuur*. Op dit moment zijn er geen sancties verbonden aan het niet naleven van de code.
- We werken onze visie op onderzoek en ontwikkeling uit.
- We geven invulling aan de bestemmingsbox (zie p. 17).

- We gaan verschillende vormen van samenwerking tussen kleine schoolbesturen uitwerken.
- We blijven werken aan verdere centralisatie van de primaire arbeidsvoorwaarden. De PO-Raad wil de onderhandelingen voeren voor primaire en secundaire voorwaarden.
- We blijven interessante en zinvolle netwerkbijsamkomsten organiseren op regionaal en landelijk niveau. In de toekomst zijn deze bijeenkomsten exclusief voor leden. Ook de helpdesk breiden we uit.
- We gaan een vervolg geven aan het in 2010 verschenen rapport *Een fris alternatief voor de huisvesting van kinderen*.
- We starten met een nieuw netwerkthema: segregatie.
- We geven een vervolg aan de Cito-pilots (zie p. 14).
- We bouwen verder aan de eigen organisatie: in ledental, maar ook intern. Daar hoort ook een tevredenheidsonderzoek onder leden bij.

Om te zorgen dat onze kinderen en kleinkinderen in 2020 met maximale bagage naar het vervolgonderwijs gaan, moeten we nu investeren in het basisonderwijs en het speciaal onderwijs. Want goed onderwijs maakt het verschil. De PO-Raad ondersteunt scholen en schoolbesturen hierbij. Ons credo: wees wijs, investeer in goed onderwijs'.

Rob Limper, directeur Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO)

Als directeur van de VOO zit ik regelmatig met de PO-Raad aan tafel. De vereniging van schoolbesturen in het primair onderwijs kan een voortrekkersrol spelen bij het stimuleren van passend onderwijs en ouderparticipatie. Ik vind het goed dat de PO-Raad "boven" de partijen staat. Door de grote lijnen uit te zetten en de juiste mensen bij elkaar te brengen, kan de PO-Raad goed voor de sector opkomen. De vereniging heeft een breed draagvlak. Hierdoor staan nu nog niet alle neuzen dezelfde kant op en is de PO-Raad nog niet

helemaal op stoom. Maar zodra de grootste gemene deler is gevonden, kan de vereniging een vuist maken. En dan is ze niet alleen belangenbehartiger, maar kan zij ook intern aan de slag, met bijvoorbeeld bindende afspraken in plaats van wet- en regelgeving. En met zendingswerk, want alle bevlogenheid ten spijt is er iets behoorlijk mis met de beroepstrots onder leerkrachten. Dat tij moet worden gekeerd. Er is meer dan voldoende reden om trots te zijn op het vak en daar kan de PO-Raad aan bijdragen.

Marja Blom, College van Bestuur Willibrord/PCOU

‘Primair onderwijs ontwikkelt zich fantastisch’

Samen met collega André de Jong vormt Marja Blom het bestuur van de Stichting Protestants Christelijk Onderwijs Utrecht (PCOU). Deze stichting bestuurt in de regio Utrecht 28 basisscholen waar dagelijks ruim 7.300 leerlingen onderwijs volgen, verzorgd door een kleine 900 medewerkers.

Voordat zij bestuurder in Utrecht werd, deed Blom al veel ervaring op in het onderwijs. Naast de stichting PCOU besturen zij en collega André de Jong de Willibrord Stichting, waarin tien scholen voor voortgezet onderwijs zijn ondergebracht. Over de rol van de PO-Raad is ze duidelijk: ‘Natuurlijk is het van belang dat de krachten in het primair onderwijs worden gebundeld en dat de stem van het veld goed gehoord wordt.’

Bescheiden

‘Ik kom van oorsprong uit het voortgezet onderwijs, pas in mijn vorige baan bij de inspectie kwam ik voor het eerst intensief in aanraking met het primair onderwijs. Van meet af aan viel me op hoe bescheiden deze sector is. Dat is enerzijds te prijzen, maar ik vind die bescheidenheid onterecht. Het primair onderwijs ontwikkelt zich op veel gebieden fantastisch. Denk aan opbrengstgericht werken, passend onderwijs, geavan-

ceerde taal- en rekenprogramma’s en de Vreedzame School. Maar het geluid vanuit de sector kwam tot nu toe veel minder krachtig door. Ik hoop en verwacht dat de PO-Raad daar iets aan verandert. Daarnaast is het noodzakelijk dat we kennis delen, good practices uitwisselen en op basis daarvan een gezamenlijke lijn uitzetten.’

Dienende taak

Naast alle voordelen waarschuwt Blom voor een veel voorkomende valkuil van sectororganisaties. ‘Hoe nuttig ook, ze moeten oppassen dat ze zelf geen deel gaan uitmaken van de bestuurlijke drukte; verzamelen in overlegstructuren. Ik hoop van harte dat dat niet gebeurt, maar dat de resultaten van de PO-Raad voelbaar zullen zijn voor de mensen die voor de klas staan. Ik hoop ook dat er onderweg niet teveel energie verloren gaat aan territoriumdiscussies (‘Van wie is het onderwijs?’, ‘Wie is hier de baas?’), maar dat we focussen op goede samenwerking en op de vraag hoe we met elkaar het onderwijs beter kunnen maken. We hebben primair een dienende taak en dat moeten we ook uitdragen naar onze scholen en naar de samenleving.’

Bijlagen

Samenvatting jaarrekening

De financiële overzichten in dit jaarverslag zijn gebaseerd op de door de accountant gecontroleerde jaarrekening 2009. Het bestuur heeft deze jaarrekening vastgesteld; de Raad van Toezicht heeft de jaarrekening goedgekeurd. De PO-Raad geeft de jaarrekening met de volledige financiële verantwoording uit in een aparte publicatie.

Gang van zaken gedurende het jaar

Het resultaat over 2009 bedroeg € 188.897, en was daarmee hoger dan het begrote resultaat voor 2009: € 73.000. Het verschil is voor een groot deel het gevolg van een hogere aansluiting dan voorzien. De begroting was gebaseerd op een aansluiting van 70 procent van het totaal aantal leerlingen in het primair onderwijs. Op 31 december 2009 had de PO-Raad echter een aansluitingspercentage van 74 procent.

De hogere baten zijn onder andere het gevolg van doorbelastingen aan de Stichting PO-Projecten en een vrijval van een investeringssubsidie. De stijging van de lasten is een direct gevolg van de groei van de PO-Raad. Daarnaast heeft de financiële baat meegeholpen in het positieve saldo.

Financiële situatie op balansdatum

Op 31 december 2009 heeft de PO-Raad een hoger eigen vermogen dan op 31 december 2008. Dit is het gevolg van het batig saldo over 2009. In 2010 bespreken het bestuur en de Raad van Toezicht uitgebreid het vermogensbeleid. Dit leidt tot een vermogensbeleid dat aan de ALV wordt gepresenteerd.

In 2009 is de stichting VOS/ABB-Projecten omgezet in de stichting PO-Projecten. De vorderingen op de balans van de PO-Raad bestaan met name uit een vordering op deze Stichting PO-Projecten (€ 13,3 miljoen, 2008 € 1,3 miljoen). Deze vordering heeft betrekking op subsidiegelden OCW – voor het primair onderwijs – die de Stichting PO-Projecten heeft ontvangen en zal administreren. De stijging hangt samen met een stijging van het aantal projecten ten opzichte van 2008.

Resultaatoverzicht

	Realisatie 2009 €	Begroting 2009 €	Realisatie 2008 €
Baten			
Baten	3.338.283	2.900.000	1.507.898
	-----	-----	-----
<i>Totaal Baten</i>	3.338.283	2.900.000	1.507.898
Lasten			
Personele lasten	1.939.662	1.777.000	586.816
Afschrijvingen	47.723	0	35.349
Overige materiële lasten	1.207.737	1.050.000	617.046
	-----	-----	-----
<i>Totaal lasten</i>	3.195.122	2.827.000	1.239.211
Saldo baten en lasten	143.161	73.000	268.687
Financiële baten en lasten	45.736		15.130
	-----	-----	-----
Nettoresultaat	188.897	73.000	283.817

Balansoverzicht

	31 December 2009		31 December 2008	
	€	%	€	%
Activa				
Materiële vast activa	160.322	1,1	173,759	3,0
Financiële activa	73.434	0,5	73,434	1,2
Vorderingen	13.475.530	91,1	1.419.565	24,2
Liquide middelen	1.085.748	7,3	4.210.205	71,6
	-----	-----	-----	-----
	14.795.035	100,00	5.876.964	100,00
Passiva				
Eigen vermogen	472.714	3,2	283.817	4,8
Langlopende schulden	73.434	0,5	73.434	1,2
Kortlopende schulden	14.248.887	96,3	5.519.713	93,9
	-----	-----	-----	-----
	14.795.035	100,0	5.876.964	100,0

Evaluatie van de doelen 2009

Nr	Onderwerp	Beoogd resultaat	Bereikt resultaat	Vervolgstappen
1.	Positionering van de schoolbesturen in het primair onderwijs	De schoolbesturen zijn optimaal in positie gebracht om te besturen (stelsel).	Eigen beleidsagenda, waarin visie op stelsel is beschreven. Discussie over kanteling van de middelen R&D voor het onderwijs (kennisdelen) plus de weergave daarvan in nieuwe hoofdlijnenbrief SLOA. Eerste aanzet tot besef bij schoolbesturen over inbedding R&D binnen schoolorganisatie (functiemix).	Inbrengen visie op stelsel in proces heroverweging. Uitwerking visie op de wijze waarop R&D in de toekomst georganiseerd moet worden (stelselniveau). Voortzetten traject over inbedding van diverse functionaliteiten in schoolorganisaties.
2.	Versterken van de po-sector (kwaliteit bestuur)	Vergroten bestuurlijke kracht, door professionalisering schoolbesturen. Protest tegen bezuinigingen op bestuur en management.	Werkconferenties goed bestuur. Code <i>Goed bestuur</i> . In politiek debat Tweede Kamer: noodzaak bestuur en management positief benoemd.	Implementatie code. Bijeenbrengen toezichthouders, versterken financiële functie, uitwerken organisatievormen kleine schoolbesturen.
3.	Positionering po-sector en arbeidsmarkt	Inrichten sectortafel met adviesbevoegdheid (en gezamenlijke agenda?)	Informeel sectortafel (PO-Raad met de bonden).	Overeenstemming over positie in kwalificatiestructuur en opleidingsstelsel (adviserend) en eventueel gezamenlijke agenda.
4.	a. Positionering van de PO-Raad b. De PO-Raad en het verenigingsleven	a. De PO-Raad als trefpunt van onderwijsontwikkelingen (van 2-12 jaar). PO-Raad en VO-raad laten mogelijkheden funderend onderwijs zien. b. De PO-Raad heeft een dekkingsgraad die o.a. toereikend is voor cao. De leden zijn tevreden over de agenda, belangenbehartiging en dienstverlening en de mate van betrokkenheid/interactiviteit. Een verenigingsstructuur 'gevolgd' met netwerken.	a. Betrokkenheid PO-Raad bij brede bewegingen: KIA, Stichting van het Onderwijs e.a. Rapport Taskforce Kinderopvang (begin 2010). Project effectief schakelen po-vo (waaronder verplaatsen citotoets). b. Aansluitingsgraad is verhoogd (eind 2009 80 procent van de leerlingen). Twee ALV's waarin steun voor beleid op grote lijnen. Negen thematische netwerken en acht regionale netwerken voor éénpitters.	b. Verhogen aansluitingsgraad Verbeteren helpdesk, verbeteren interactiviteit van de website. Twee nieuwe netwerken (segregatie en goed bestuur). Betere communicatie over adviezen netwerken aan bestuur.
5.	Bekostiging	De bekostigingssystematiek van OCW stelt schoolbesturen in staat tot een eigen, integraal beleid. Uitgangspunt blijft dat de lumpsum toereikend is. De lumpsum wordt verbeterd door eenvoudiger verantwoordingslijnen.	Aankondiging bestemmingsbox. Discussie in Tweede Kamer over project-subsidies.	Goede invulling bestemmingsbox. Versterking van de financiële functie (n.a.v. Don). Discussie over verplichte aansluiting bij Vervangingsfonds.

Nr	Onderwerp	Beoogd resultaat	Bereikt resultaat	Vervolgstappen
6.	Arbeidsvoorwaarden	De doordecentralisatie van de primaire arbeidsvoorwaarden wordt in 2010 doorgevoerd. Vóór 1 januari 2010 sluit de PO-Raad een nieuwe cao met de onderwijsvakorganisaties (in elk geval over de secundaire arbeidsvoorwaarden).	De doordecentralisatie primaire arbeidsvoorwaarden is uitgesteld. Er is een akkoord over de salarissen in het PO, voor 2009. Onderhandelingen over cao secundaire arbeidsvoorwaarden uitgesteld.	Wetsontwerp door Tweede Kamer inmiddels controversieel verklaard. Start onderhandelingen zomer 2010. Centrale thema's: functiemix, bapo en positie directeuren.
7.	Huisvesting	Per 1 januari 2010 worden extra middelen ingezet voor de huisvesting van scholen. In 2009 wordt de bekostigingsroute van de huisvestingsmiddelen (via de gemeentefondsen) ter discussie gesteld.	Het kabinet zet – als stimuleringsmaatregel i.v.m. de crisis – 100 miljoen in voor kwaliteitsverbetering van de schoolgebouwen. Onderzoeksrapport <i>Een fris alternatief</i>	Inbrengen bekostigingsroutes in proces heroverweging. (Heldere bekostigingsroute waarbij besturen in positie worden gebracht voor een integrale verantwoordelijkheid voor de onderwijshuisvesting rekening houdend met de bijzondere positie van kleine besturen).
8.	Onderwijskwaliteit	De schoolbesturen zijn tevreden over de ondersteuning in hun bestuurlijke verantwoordelijkheid door het programma van het projectbureau kwaliteit (beter taal- en rekenonderwijs, versterking excellentie), het programma zwakke en zeer zwakke scholen en opbrengstgericht leiderschap.	2.000 Scholen in taal- en rekenpilots, project zeer zwakke scholen (goed ontvangen door betrokkenen), 29 werkconferenties over vroegsignalering, landelijke conferentie Lunteren (1.000 aanwezigen).	Besturen maken intensief gebruik van de mogelijkheid om aan projecten deel te nemen en de in dat kader aangeboden steun (conferenties.) Deelnemende besturen worden dit najaar tijdens het bezoek door experts ook bevraagd op de tevredenheid over de ondersteuning door de PO-Raad.
9.	Passend Onderwijs	De PO-Raad heeft voorstellen voor een effectief leerlingentraject uitgewerkt met een doelmatige bekostiging, wat leidt tot passend onderwijs voor alle leerlingen in het PO. Schoolbesturen worden in positie gebracht om ook op dit punt hun verantwoordelijkheid te dragen. De voorstellen hebben draagvlak bij de leden van de PO-Raad en de WEC-Raad.	Mede door de inzet van de PO-Raad heeft de staatssecretaris een proces van heroverweging in gang gezet. In september wordt een nieuw voorstel uitgewerkt dat in een veldraadpleging wordt voorgelegd aan besturen met bijzondere aandacht voor de positie van ouders en leraren. Er is een nieuw referentiekader ontworpen door de sectorraden, i.s.m. het veld (zo'n 1.000 mensen bereikt via veldraadplegingen). Het overleg is heringericht. Regierol voor PO-Raad.	Het accent wordt verlegd van structuur naar inhoud.
10.	Bureau PO-Raad	De werkorganisatie is effectief en efficiënt georganiseerd, blijft slim en slank en kent grote betrokkenheid van de medewerkers. De leden waarderen de website en de uitgaven van de PO-Raad positief. De administratieve organisatie (AO) is beschreven. Het personeelsbeleid (waaronder de Arbo-zorg) is beschreven en heeft de instemming van de medewerkers.	Per 1-1-2010 is een controller benoemd. Hij is tevens verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering. Voor de financiële administratie is de Stichting PO-projecten overgenomen van VOS/ABB.	Eerste hoofdstukken van de AO zijn in concept gereed. Bespreking met accountant staat gepland in september.

Verslag Raad van Toezicht

Samenstelling van de Raad van Toezicht 2009

Willem van Leeuwen

Voorzitter Raad van Toezicht PO-Raad.

Hoofdfunctie en belangrijkste nevenfuncties

- Voorzitter Aedes Vereniging van Woningcorporaties (tot april 2009).
- Directeur CS&G Consultancy B.V. (Civil Society & Governance vanaf oktober 2009).
- Vicevoorzitter Federatie Opvang (2009; lid vanaf 2005).
- Vicevoorzitter van de RvC van de met de Federatie Opvang verbonden Stichting Werkorganisatie (vanaf november 2009).
- Vicevoorzitter van de Stichting Comensha (vanaf november 2009).
- Voorzitter Stichting Buurt Alliantie (2009).
- Lid Bestuur Stichting NWR (2009).
- Lid van de strategische Adviesraad van het centrum Bestuur Maatschappelijke Ondernemingen (Tiasnimbas, 2008).
- Lid Maatschappelijke Adviesraad VO-raad (2008).

Truusje Abbenhuis-Verspaget

Hoofdfunctie

Voorzitter van het College van Bestuur van de Stichting voor Katholiek en Protestants-christelijk Onderwijs te Eindhoven.

Jos Berens

Hoofdfunctie

Directeur van basisschool 't Blokhuus te Hoevelaken.

Leo Bode

Tot en met oktober 2009.

Hoofdfunctie

Directeur van de Stichting Katholiek Onderwijs Noord-oost Twente.

Jeu Boelen

Hoofdfunctie

Directeur van de christelijke basisschool Oud Zandbergen in Huis Ter Heide (provincie Utrecht).

Hans Kelderman

Vanaf juni 2009.

Hoofdfunctie

Algemeen directeur van de Aloysiusstichting Onderwijs Jeugdzorg voor speciaal (SO en VSO Cluster 4) en speciaal basisonderwijs te Voorhout.

Thea Meijer

Hoofdfunctie en belangrijkste nevenfuncties

- Voorzitter College van Bestuur Stichting Openbaar Primair Onderwijs (SPO) Utrecht.
- Lid van het bestuur van Reactys (REC 3 Midden Nederland).

Nur Nurmohamed

Vanaf juni 2009.

Hoofdfunctie en belangrijkste nevenfuncties

- Directielid Rabobank Zaanstreek.
- Lid Raad van Commissarissen, Elan Wonen Haarlem.

Sjoerd Seffinga

Hoofdfunctie

Verenigingsdirecteur van PCO Tsjükemar.

Gert Schutte

Hoofdfunctie en belangrijkste nevenfuncties

- Vicevoorzitter van de Kiesraad.
- Lid Raad van Toezicht Stichting Bartiméus.
- Lid Raad van Toezicht Theologische Universiteit Kampen.

Taak en samenstelling van de Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht heeft statutair de gebruikelijke taak om toe te zien op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de vereniging. Expliciet heeft de Raad van Toezicht conform de statuten de taak om actief toezicht te houden op de wijze waarop het bestuur bij zijn besluitvorming de leden heeft geraadpleegd.

De PO-Raad is begin 2008 van start gegaan. De Raad van Toezicht functioneerde in 2009 dus nog maar kort. Toch heeft de Raad van Toezicht zich vrij snel na zijn aantreden de vraag gesteld of hij over alle noodzakelijke competenties en kennisgebieden beschikte. Dit is vooral van belang gegeven de wijze waarop de Raad van Toezicht bij het tot stand komen van de PO-Raad is samengesteld. Met uitzondering van de later aangezochte voorzitter, werd de Raad van Toezicht samengesteld op basis van voordrachten door de (profiel) organisaties die de PO-Raad tot stand brachten. Dat gaf, zeker in de opstartfase, het gewenste vertrouwen en draagvlak. Tegelijk was het profiel van de Raad van Toezicht als geheel daarmee zwaar overwogen op het terrein van het onderwijs en miste de raad competenties op terreinen als financiën, communicatie en marketing. De Raad van Toezicht besloot om zich eerst met dergelijke competenties aan te vullen om vervolgens in aantal terug te gaan tot een gebruikelijk aantal.

Een van de dragende organisaties onder de PO-Raad, de WEC-Raad, had nog geen voordracht gedaan. De Raad van Toezicht besloot de gemaakte afspraken bij de oprichting van de PO-Raad te respecteren en akkoord te gaan met een voordracht, mits zij vervolgens de gebruikelijke procedure kon volgen. De Raad van Toezicht was ingenomen met de voordracht en kon de ALV voorstellen om Hans Kelderman als lid te benoemen. Dat gebeurde in de ALV van juni 2009.

Vooruitlopend op de benoeming door de ALV van juni 2009 heeft Nur Nurmohamed vanaf maart 2009

deelgenomen aan de vergaderingen van de Raad van Toezicht. Hij heeft kennis en ervaring op financieel terrein. Nur Nurmohamed is geworven uit een search van Colourful People.

De ALV benoemde in januari 2010 Toon Griffioen. Griffioen participeerde al sinds september 2009. Hij heeft kennis van marketing en communicatie en is goed ingevoerd in de onderwijssector in brede zin. Toon Griffioen is door RijnConsult extern geworven middels een advertentie.

In het verslagjaar heeft het lid Leo Bode zich om gezondheidsredenen moeten terugtrekken. De Raad van Toezicht is hem erkentelijk voor zijn bijdrage in de opstartfase van de PO-Raad.

Na de zomer van het verslagjaar heeft de Raad van Toezicht besloten om een nieuw profiel op te stellen en zijn omvang terug te brengen naar zeven leden. Om dat proces te begeleiden heeft de Raad van Toezicht Atrivé ingehuurd. Vernieuwing van de Raad van Toezicht was ook statutair geboden. In de overgangsbepalingen van de eerste statuten van de PO-Raad was voorzien in het aftreden van de Raad van Toezicht uiterlijk op 1 februari 2010.

De Raad van Toezicht heeft een integraal nieuw profiel opgesteld voor de Raad van Toezicht als geheel en voor de afzonderlijke leden. Dat profiel ligt uiteraard in het verlengde van de statuten zoals die vanaf 2010 gelden. Uitgangspunt daarbij is dat de Raad van Toezicht uit generalisten bestaat die gezamenlijk een multidisciplinair team vormen. Voor integrale besluitvorming zijn leden nodig die een aandachtsgebied hebben, maar bovenal een helikopterview. In de profielschets worden de algemene competenties en de aandachtsgebieden uitgewerkt. Voor de voorzitter is een aanvullende profielschets geschreven, waarbij aandacht is gegeven aan het voorzitterschap van de

ALV. Bij behandeling in de ALV is daar op voorstel van een van de leden nog een aanvulling gemaakt over het vereiste netwerk met maatschappelijke organisaties, pers, politiek en landelijk relevante organisaties. De profielschets wordt op de website van de PO-Raad geplaatst.

Op basis van de profielschets heeft Atrivé individuele gesprekken gevoerd met alle leden van de Raad van Toezicht. Met de bevindingen en het advies van Atrivé heeft de Raad van Toezicht een besluit omtrent de samenstelling genomen. Daarbij is expliciet aan de orde geweest dat het voor de middellange termijn gewenst is, dat een deel van de Raad van Toezicht nog uit leden bestaat, die actief zijn in het onderwijs. Op de wat langere termijn wordt de voorkeur gegeven aan een Raad van Toezicht die onafhankelijk is. Naar het oordeel van de Raad van Toezicht past het dan niet meer dat bestuurders die lid zijn van de PO-Raad in de Raad van Toezicht worden benoemd.

In de bespreking van zowel de statuten als de bemensing is eveneens stilgestaan bij de vraag in welke mate de leden van de Raad van Toezicht uit het onderwijs moeten komen. Daarbij is de formulering gekozen dat 'ten minste de helft van de leden van de Raad van Toezicht met de sector verbonden' moet zijn. In de profielschets is opgenomen dat 'alle leden van de Raad van Toezicht trots en liefde voor de onderwijssector uitstralen'.

In de ALV van 21 januari 2010 kon een vernieuwde Raad van Toezicht worden benoemd. De Raad van Toezicht nam afscheid van drie leden van het eerste uur: Jos Berens, Jeu Boelen en Sjoerd Seffinga. De Raad van Toezicht heeft expliciet vastgesteld dat ook deze leden de kwaliteit hadden om de toezichtfunctie uit te oefenen. De PO-Raad is hun dank verschuldigd voor de inzet in de startfase van de vereniging.

Werkwijze

Gedurende het verslagjaar heeft de Raad van Toezicht door de vergaderingen heen zijn werkwijze gevonden. Naast de vergaderingen heeft de voorzitter regulier overleg met bestuursvoorzitter en is er ad hoc contact zodra een van beiden dat wenst. In dat overleg worden nieuwe ontwikkelingen verkend en wordt de agenda van de Raad van Toezicht voorbereid. Tegen het einde van het jaar heeft de Raad van Toezicht zijn werkwijze geëvalueerd.

De Raad van Toezicht kende in het verslagjaar een Remuneratiecommissie die de besluitvorming van de Raad van Toezicht als geheel voorbereidde. De commissie voerde de evaluatie- en beoordelingsgesprekken met het bestuur en de afzonderlijke bestuursleden.

De Raad van Toezicht hield een van de vergaderingen op locatie en koppelde daaraan een schoolbezoek en themabijeenkomst over 'kwaliteitsbevordering van scholen' aan de hand van een inleiding van Hans van Dael (BMC).

Een ad hoc werkgroepje uit de Raad van Toezicht heeft samen met het bestuur, de bestuurssecretaris van de PO-Raad en een extern deskundige naar de statuten en reglementen gekeken. Het bestuur heeft de integrale aanpassing van de statuten en een concept bestuursreglement met positief gevolg ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht voorgelegd. De ALV heeft in januari 2010 de statuten vervolgens vastgesteld.

Tevens stelde de Raad van Toezicht zijn eigen reglement vast. Daarin is naast de Remuneratiecommissie ook voorzien in de instelling van een Auditcommissie. Verder is voorzien in de benoeming van een vicevoorzitter en het vaststellen van een rooster van aftreden. De statuten, reglementen en bemensing worden gepubliceerd op de website.

Bij zijn werk wordt de Raad van Toezicht tot tevredenheid ondersteund door de bestuurssecretaris, mw. drs. Martine Pol.

Activiteiten van de Raad van Toezicht in 2009

De Raad van Toezicht is zes keer bijeengekomen. Op de agenda stonden onderwerpen die de inhoudelijke visie, de positionering en de organisatie van de PO-Raad betroffen.

De visie van de PO-Raad is geëxpliciteerd in de beleidsagenda *Goed onderwijs voor elk kind, naar een eigen beleidsagenda voor het primair onderwijs*. De Raad van Toezicht heeft, naast advisering over de inhoud van de visie, vooral de procesgang bewaakt. De leden van de PO-Raad werden betrokken in alle fasen, zowel bij de formulering van de beleidsagenda en de bespreking van het concept tijdens de ALV van juni 2009, als bij de discussie en uitwerking van de definitieve versie in het najaar van 2009. Ook verschillende relevante maatschappelijke organisaties zijn, zo heeft de Raad van Toezicht geconstateerd, bij de beleidsagenda actief benaderd.

Mede in het kader van de beleidsagenda en de communicatie daarover, heeft de Raad van Toezicht zich gebogen over de positie en het imago van de PO-Raad. Aspecten van ledenwerving, communicatie met de leden, presentatie naar politiek, departement en pers hebben de aandacht gehad.

De ontwikkeling van de organisatie vroeg het eerste volle jaar van het bestaan van de PO-Raad vanzelfsprekend aandacht van de Raad van Toezicht. In het bijzonder heeft de Raad van Toezicht zich gebogen over de interne controle en de aanstelling van een controller. De door de Raad van Toezicht benoemde accountant gaf in het verslagjaar te kennen dat hij moest stoppen. Samen met de verantwoordelijke bestuurder en de controller hebben de voorzitter en een van de leden een gesprek gevoerd met de vertrekkende en door KPMG voorgestelde accountant. De Raad van Toezicht heeft vervolgens besloten de heer Haringa te benoemen tot accountant van de PO-Raad.

De Raad van Toezicht heeft de jaarstukken besproken in aanwezigheid van de accountant en deze goedgekeurd. Goedkeuring van de jaarstukken door de Raad van Toezicht impliceert dat deze met een positief advies aan de ALV worden voorgelegd met de vraag of de ALV met de stukken kan instemmen. Ook dat was in de ALV van juni het geval.

De Raad van Toezicht heeft de portefeuilleverdeling van het bestuur besproken en goedgekeurd.

De code *Goed bestuur* voor het primair onderwijs is in de Raad van Toezicht besproken. Naast de inhoudelijke bespreking hebben bestuur en Raad van Toezicht geconstateerd dat de rolopvatting van bestuur en Raad van Toezicht van de PO-Raad bij dit soort belangrijke onderwerpen nadere verduidelijking behoeft.

Remuneratiebeleid

In 2008 heeft de Raad van Toezicht het remuneratiebeleid voor het bestuur vastgesteld. Daarbij hanteert de Raad van Toezicht als belangrijk uitgangspunt de rechten en plichten alsmede de gewekte verwachtingen bij indiensttreding bij oprichting van de PO-Raad, zoals de Raad van Toezicht die bij zijn aantreden aantrof. Bij het vaststellen van het beloningsniveau heeft de Raad van Toezicht de beloning die de voorzitter bij de Algemene Bestuursdienst (ABD) van de Rijksoverheid had als referentie genomen. Bij de beloning van de overige bestuurders is het uitgangspunt gehanteerd dat deze 20 procent lager ligt.

De Raad van Toezicht voert daarnaast een beleid waarbij maximaal 10 procent variabele beloning kan worden toegekend op basis van de mate waarin realisatie van vooraf afgesproken concrete doelen heeft plaatsgevonden.

Met de bestuurders zijn functiecontracten gesloten. Zij vallen dus niet onder de cao. De Raad van Toezicht acht het ongewenst dat het bestuur van een werkgeversorganisatie op enigerlei wijze een persoonlijk belang heeft bij het tot stand komen van een cao. Ten opzichte van de bestaande rechtsposities bij

indiensttreding bij de PO-Raad en de daarbij gewekte verwachtingen, is met het bestuur uiteindelijk een aanzienlijk soberdere exitregeling afgesproken.

Over 2008 heeft de Raad van Toezicht op voorstel van de Remuneratiecommissie, op basis van een verantwoording van het bestuur over de daartoe vastgestelde doelen, besloten de volledige variabele beloningscomponent toe te kennen.

De voorzitter van het bestuur had nog geen arbeidsovereenkomst met de PO-Raad maar werd op basis van een detacheringsovereenkomst ingehuurd van het ministerie van Binnenlandse Zaken (ABD). De ABD gaf in het verslagjaar te kennen dat de detachering niet kon voortduren en omgezet zou moeten worden in een arbeidsovereenkomst of anders zou worden ontbonden. De Raad van Toezicht heeft op voorstel van de Remuneratiecommissie besloten de overeenkomst om te zetten. Daarbij heeft de Raad van Toezicht met de bestuursvoorzitter een afspraak gemaakt die in materiële zin neutraal uitkomt.

Op basis van een extern ingewonnen advies (Atrivé) heeft de Raad van Toezicht in overeenstemming met de statuten, zijn eigen vergoeding vastgesteld. Al eerder was door de Raad van Toezicht besloten om over het eerste jaar (2008) geen vergoeding uit te keren. De belangrijkste uitgangspunten en referenties die de Raad van Toezicht bij de vastgestelde vergoeding hanteerde, zijn opgenomen op de website.

Tenslotte

De Raad van Toezicht is tevreden over de voortgang die de PO-Raad gemaakt heeft vanaf de oprichting. In korte tijd is er een organisatie neergezet. In de nieuwe samenstelling zal de Raad van Toezicht zijn functioneren in de eigen rol en in de relatie met het bestuur verder professionaliseren. Daartoe zijn al afspraken gemaakt.

In 2010 streeft het bestuur met instemming van de Raad van Toezicht intensieve samenwerking na met de AVS en de WEC-Raad. De Raad van Toezicht hoopt dat ook de goede betrekkingen met de profielorganisaties nog effectiever zullen zijn. De leerlingen en de ouders zijn gebaat bij een sterke PO-Raad.

De Raad van Toezicht dankt het bestuur en de medewerkers voor de inzet en de geleverde prestaties in 2009.

Utrecht, 16 april 2010
Raad van Toezicht

mr. Willem D. van Leeuwen
voorzitter

Colofon

Dit is een uitgave van de PO-Raad

Postadres:

Postbus 85246
3508 AE Utrecht

Bezoekadres:

Varrolaan 60
3584 BW Utrecht

T (030) 31 00 933

E info@poraad.nl

W www.poraad.nl

*Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
overgenomen of openbaar gemaakt zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de PO-Raad.*

Juni 2010

Concept

Ravestein & Zwart, Nijmegen

Tekst, redactie en productie

Ravestein & Zwart, Nijmegen

Vormgeving

Lauwers-C, Nijmegen

Fotografie

Fotostudio André Ruigrok, Almere

Lauwers-C, Nijmegen

Drukwerk

Drukkerij Efficiënt, Nijmegen

Oplage

3.000

PORAAD

